

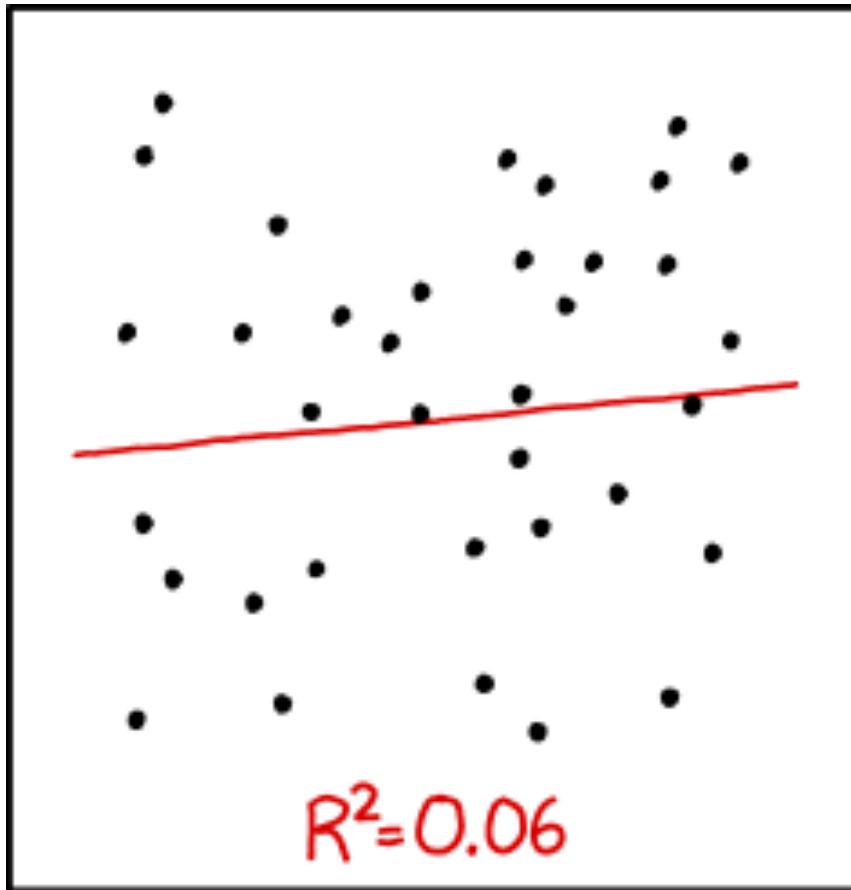
Úvod do matematické biologie a biomedicíny

přednáška 30.11.2020

Eva Budinská (budinska@recetox.muni.cz)

Co všechno (ne)lze vyčíst z grafů

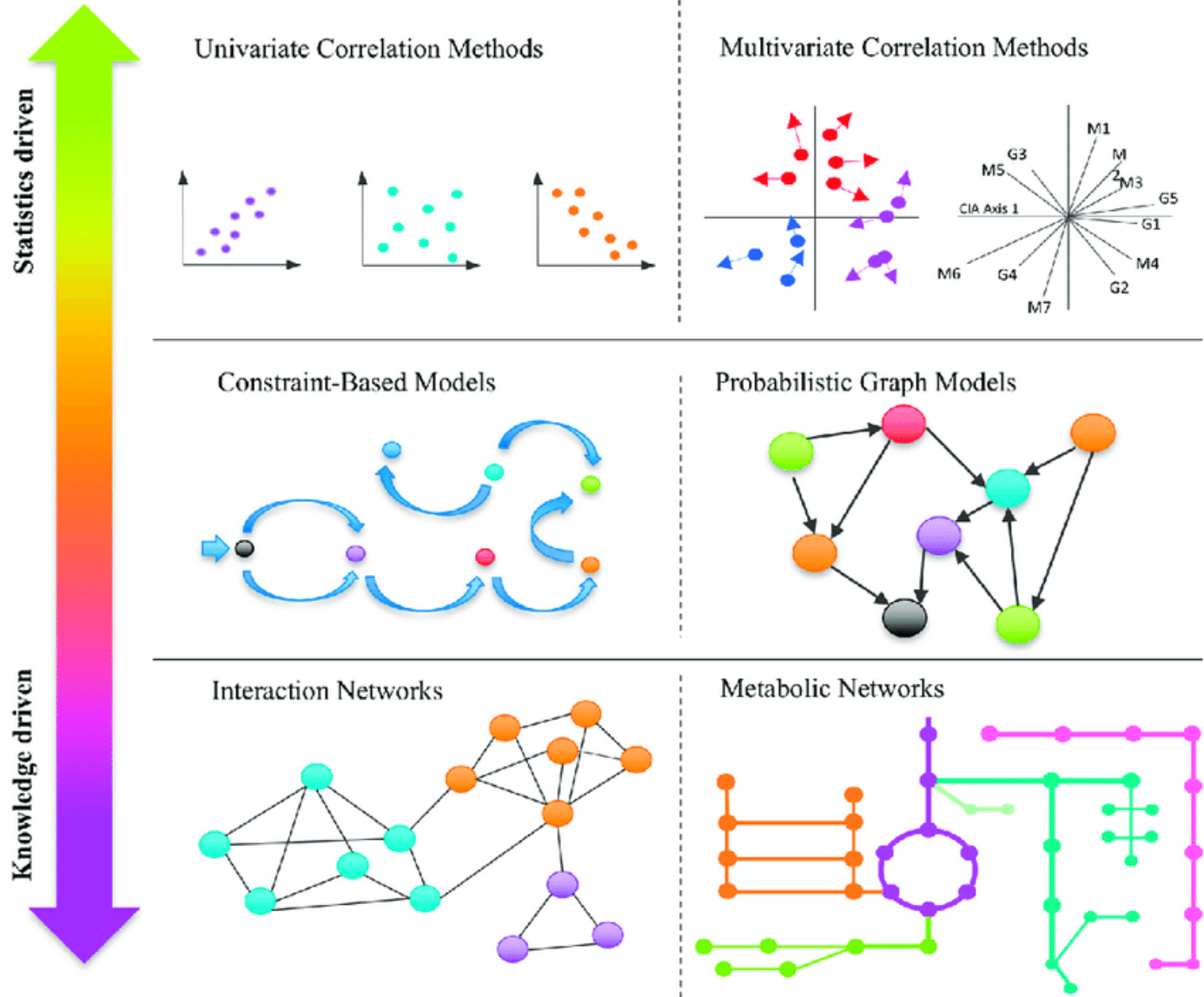
Síla grafického znázornění dat (nejen) v biologii a medicíně

I DON'T TRUST LINEAR REGRESSIONS WHEN IT'S HARDER TO GUESS THE DIRECTION OF THE CORRELATION FROM THE SCATTER PLOT THAN TO FIND NEW CONSTELLATIONS ON IT.

Grafické znázornění dat

Nejdůležitější nástroj
analýzy a komunikace
výsledků!

Základné vlastnosti dobrého grafu

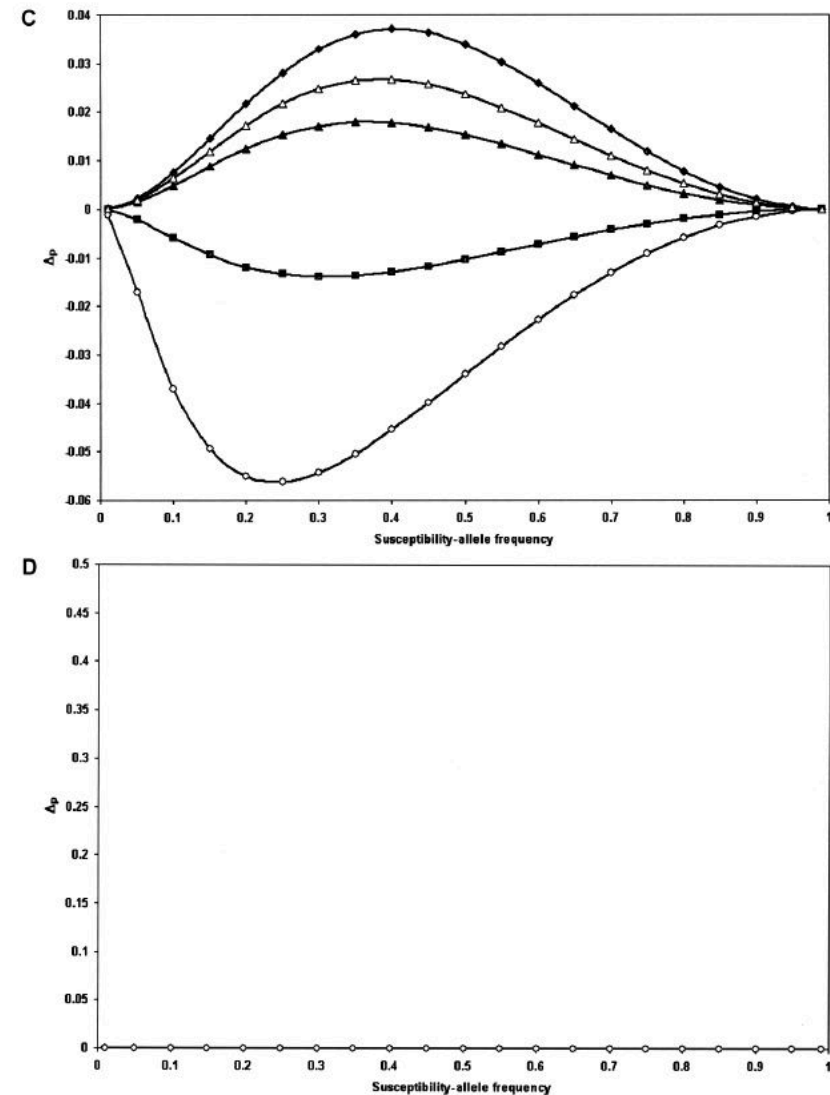
- Obsah!
- Jednoduchost
- Ne(zkreslení)

Obsah

- Graf a jeho legenda musí obsahovat všechny důležité informace

Obsah

- Žádný rozdíl nemusí mít vždy význam zobrazovat

Witke Thompson, JK, Pluzhnikova, CoxNJ (2005) Rational inferences about departures from Hardy-Weinberg equilibrium. American Journal of Human Genetics 76:967T986, Figure 1

Obsah

- Žádný rozdíl nemusí mít vždy význam zobrazovat

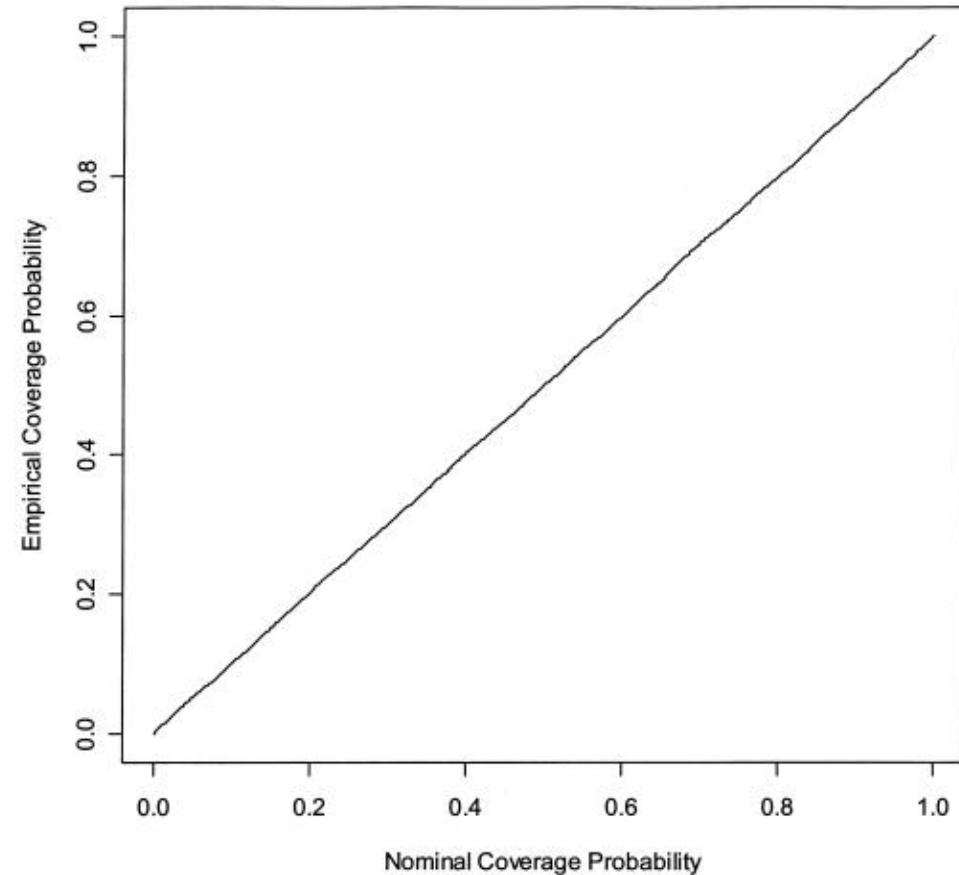

Figure 1. Empirical coverage of CIs for the relative-risk parameter β of haplotype 01100. Results are based on 10,000 simulated data sets with the same haplotype frequencies as the FUSION data. Haplotype 01100 has a multiplicative effect on disease risk, with $\beta=0.35$.

EpsteinMP, Satten GA (2003) Inference on haplotype effects in case-control studies using unphased genotype data. American Journal of Human Genetics 73:1316T1329, Figure 1

Jednoduchost

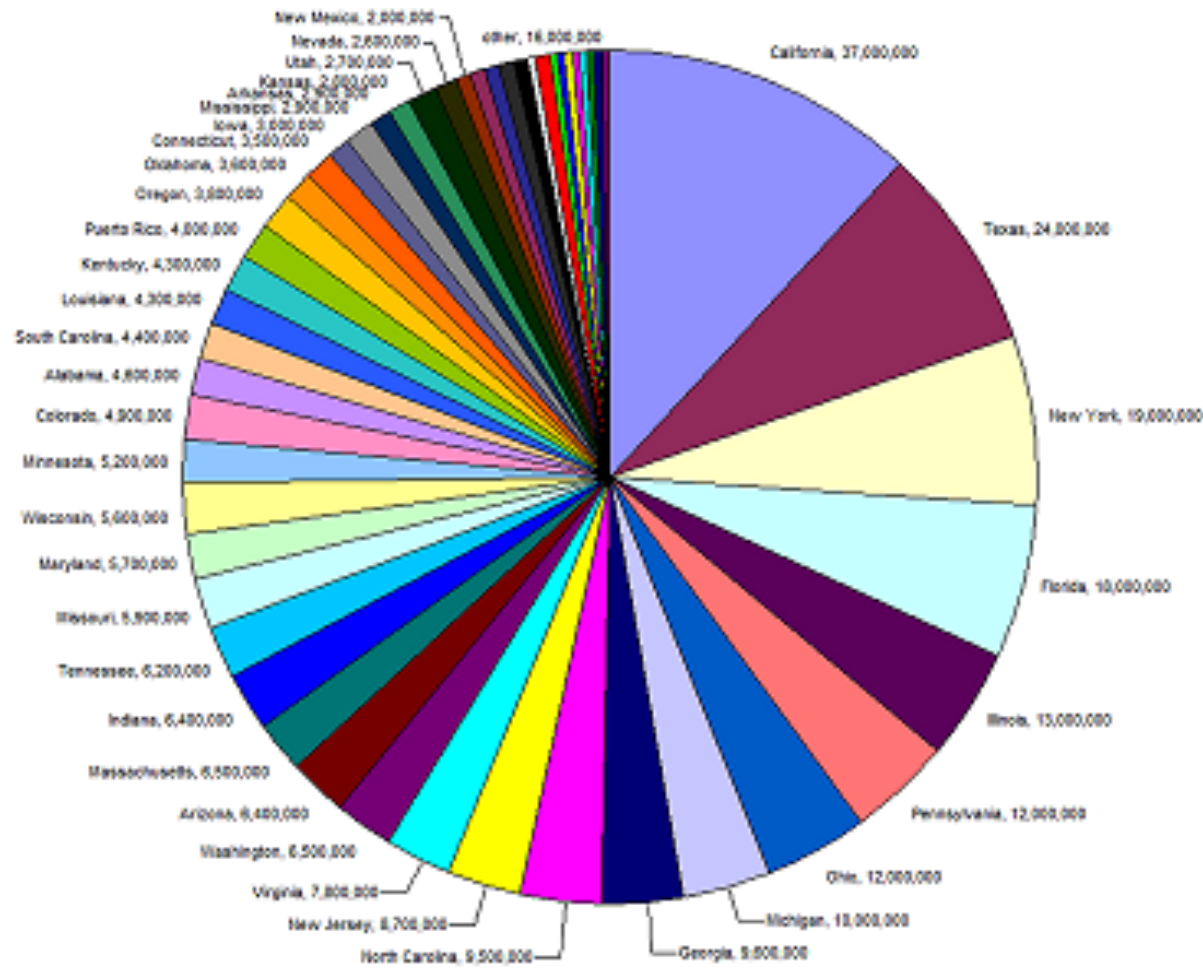
- Dobrý graf není složitější, než informace v něm obsažená
- Graf by měl **mít vysoký poměr** data / inkoust:

$$\frac{\text{Množství inkoustu použitého k zobrazení dat}}{\text{Celkové množství inkoustu použitého k zobrazení grafu}}$$

Jak zkomplikovat graf?

- Výběrem nevhodného zobrazení!
- Ozdobami, které nesouvisí s obsahem
- Nevhodnými a příliš četnými barvami
- Zbytečnými 3D efekty

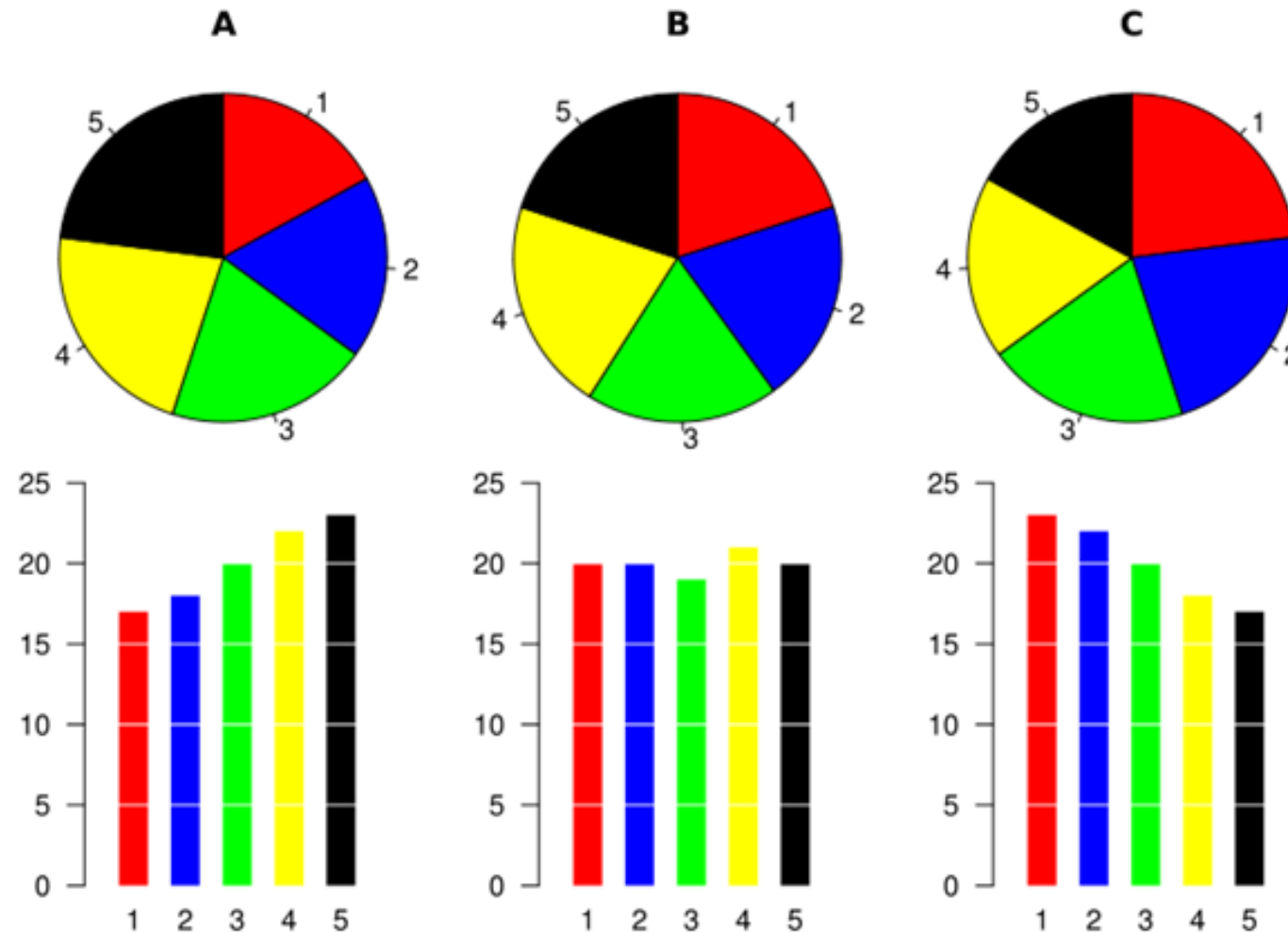
Nevhodné zobrazení – mnoho kategorií

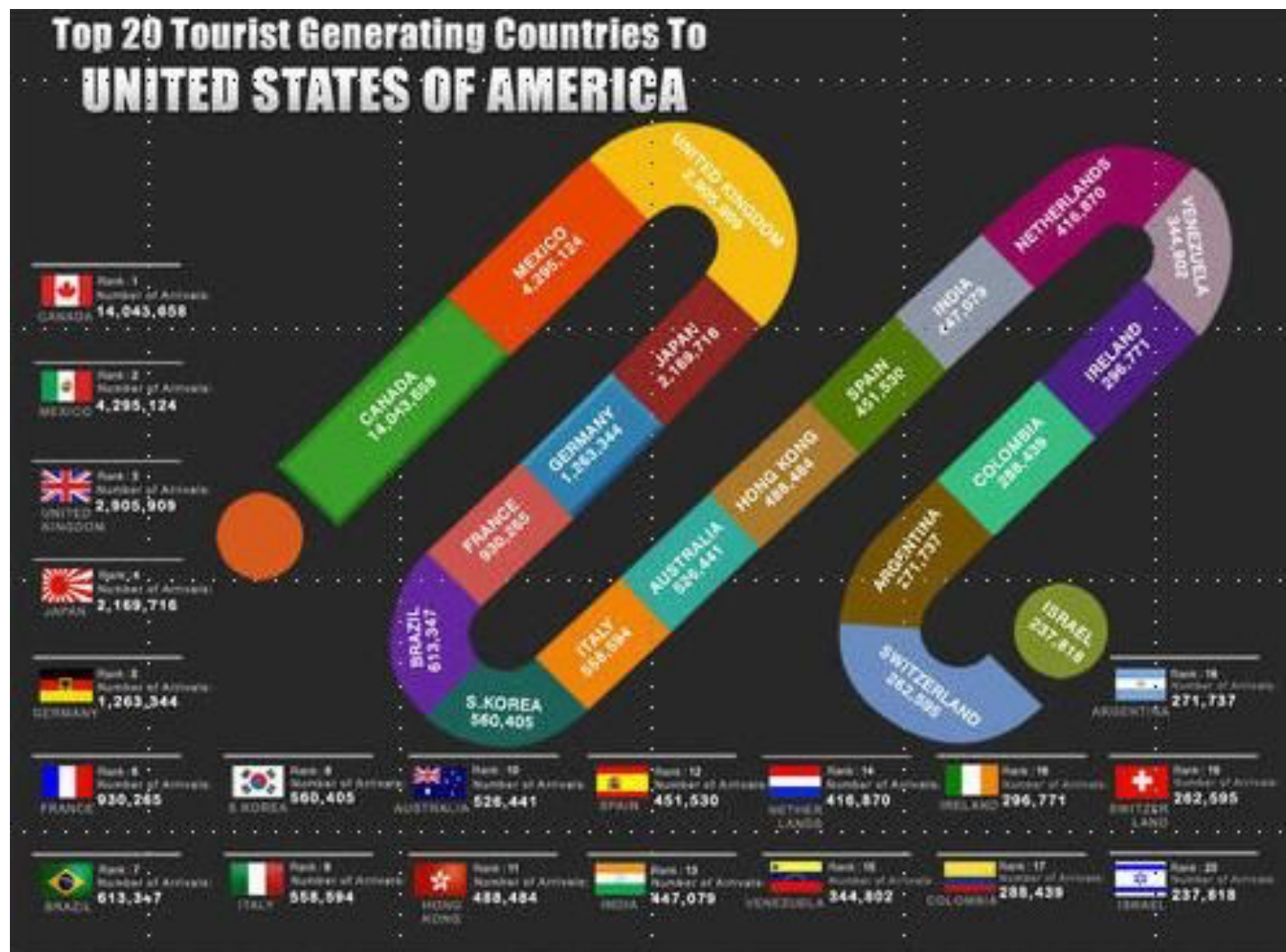
Nevhodné zobrazení – málo kategorií

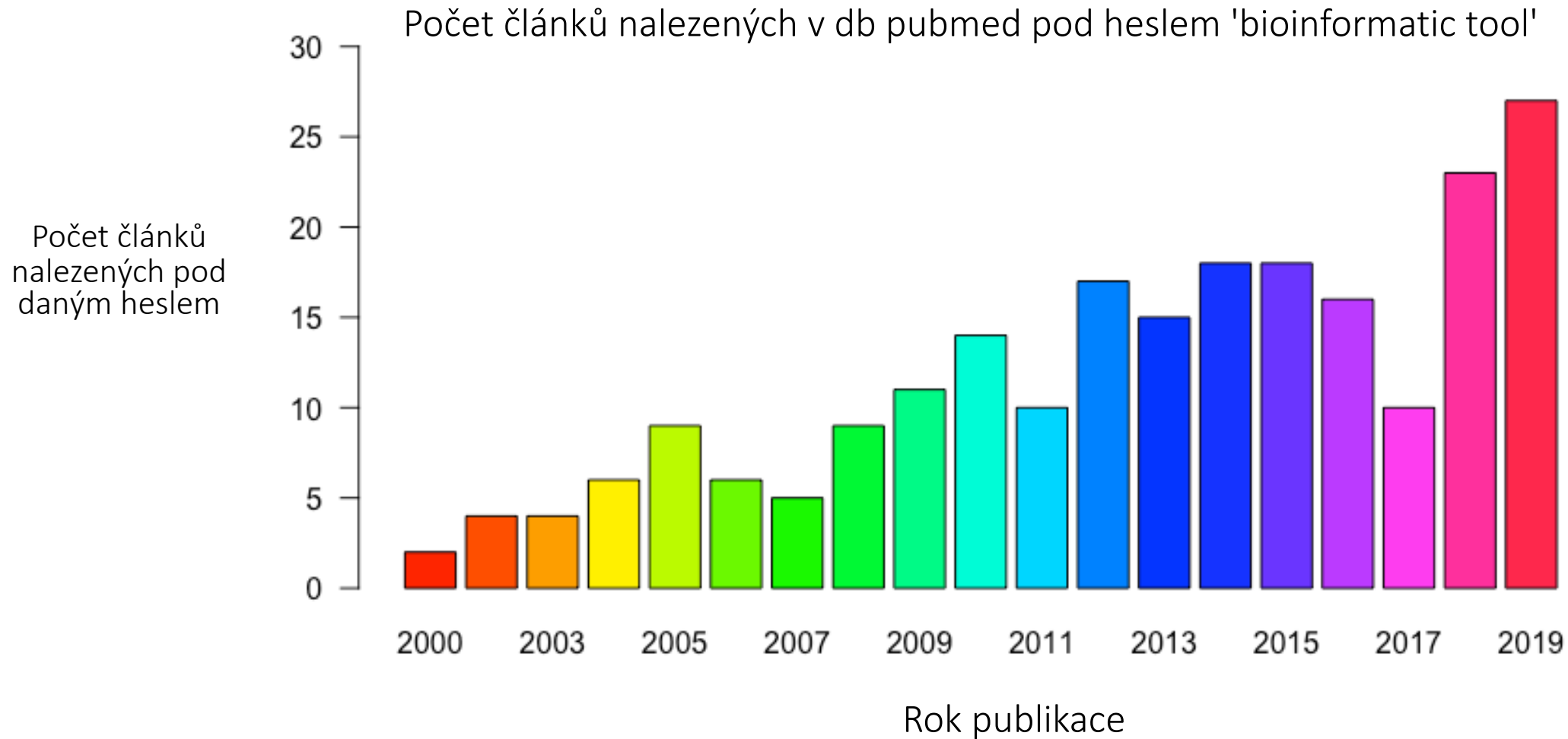
Nevhodné zobrazení – málo kategorií

Ozdoby, které nesouvisí s obsahem

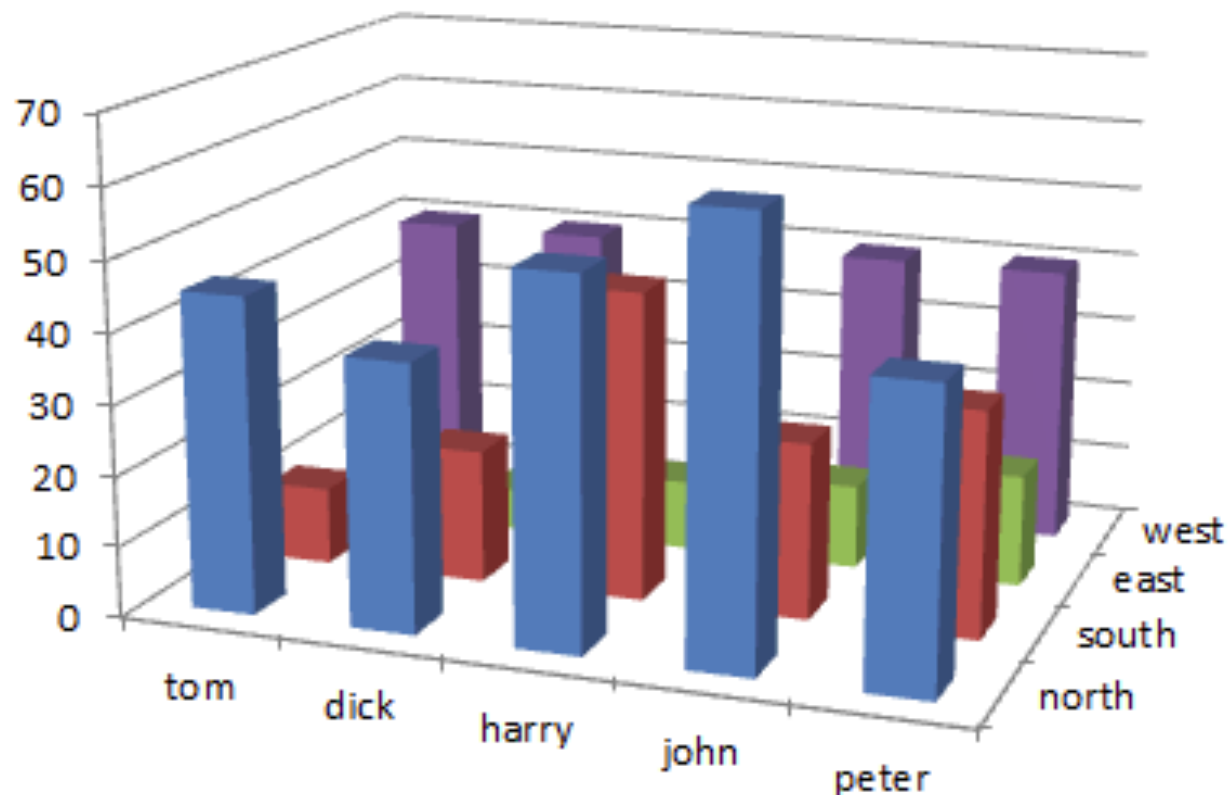

Nevhodné a příliš četné barvy

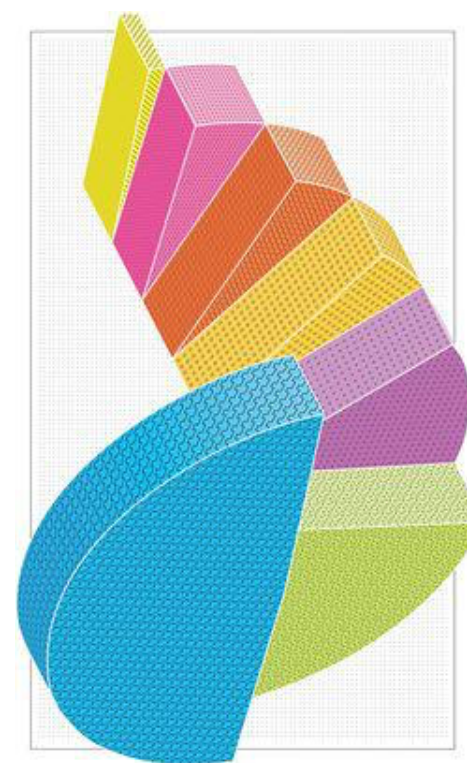

Zbytečné 3D efekty

Vědecké studie ukazují, že 3D efekty snižují srozumitelnost grafu.

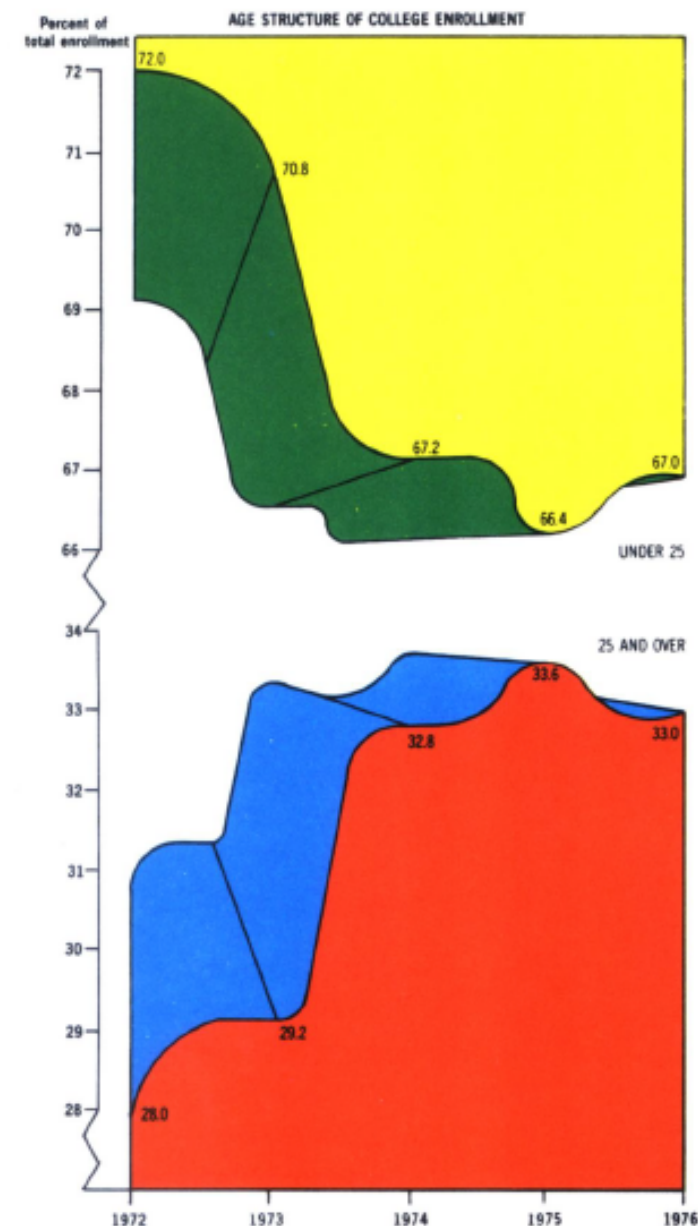

- north
- south
- east
- west

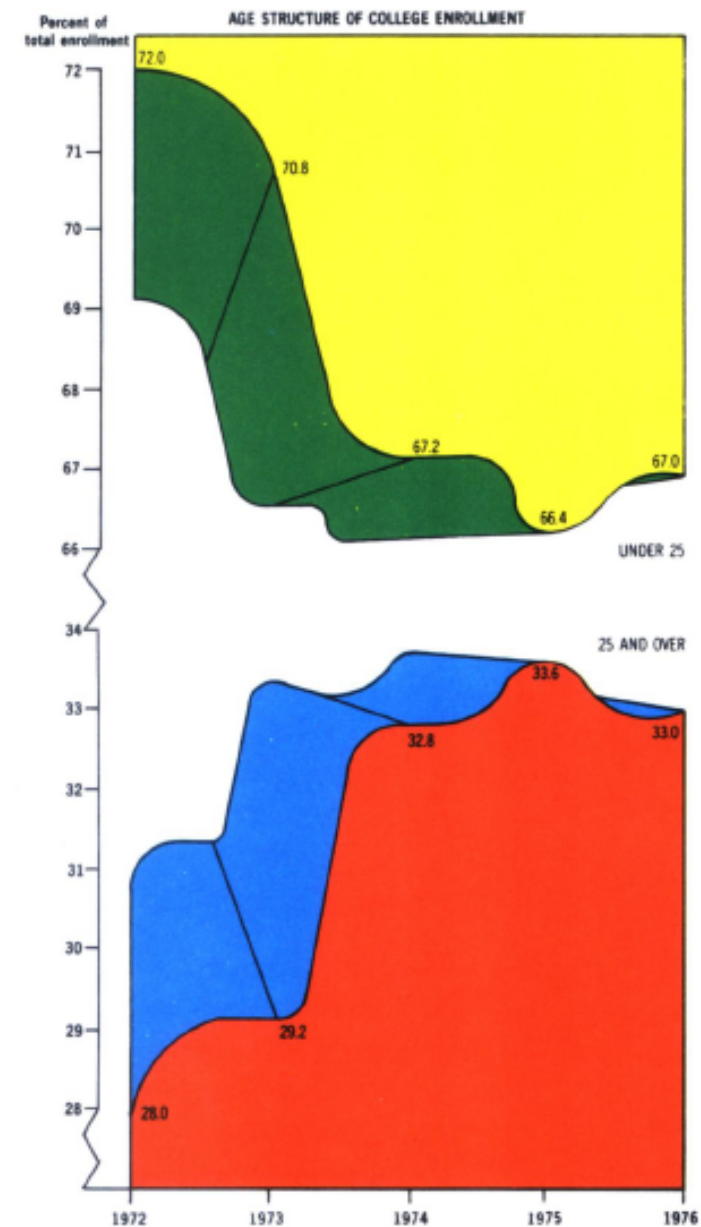
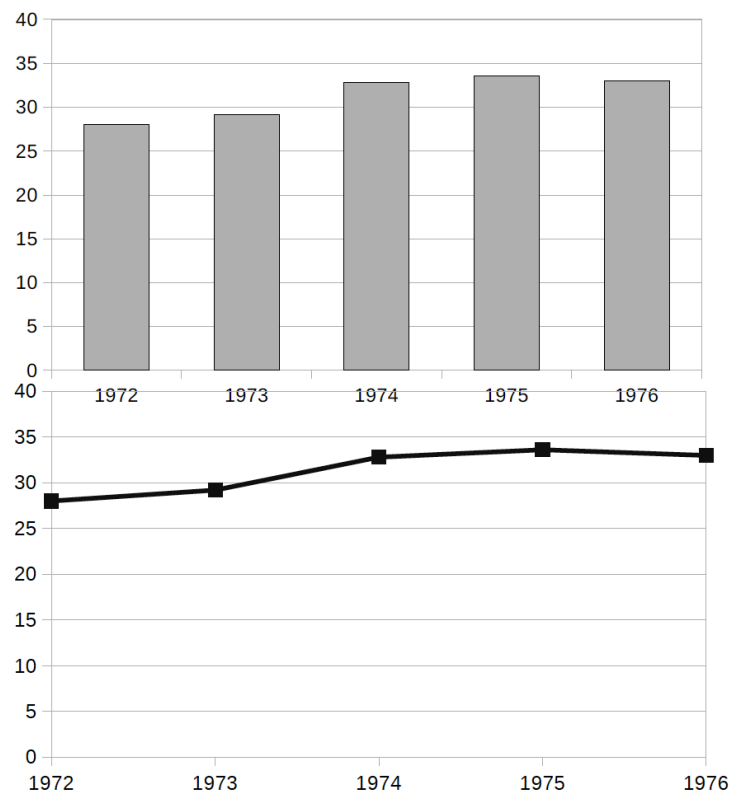
... a kombinací výše uvedeného

- Graf znázorňuje 5 čísel!
- Podíly vysokoškolských studentů nad a pod 25 let, v letech 1972 až 1976.

... a kombinací výše uvedeného

- Graf znázorňuje 5 čísel!
- Podíly vysokoškolských studentů nad a pod 25 let, v letech 1972 až 1976.

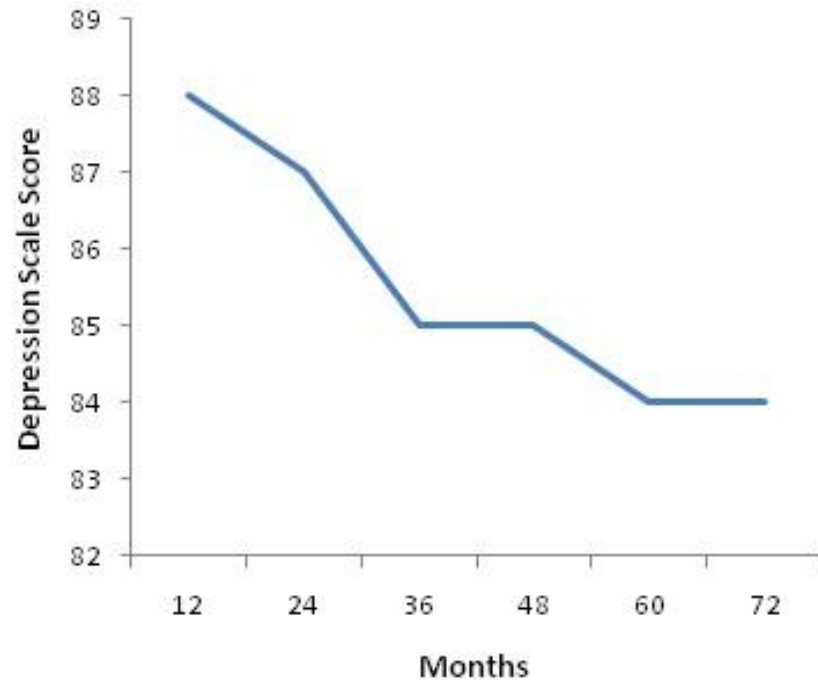
Zkreslení

- Graf by neměl zobrazovat zkreslenou skutečnost (ať už účelově nebo náhodou)

Zkreslení škálou I.

- Každý automaticky předpokládá, že osa Y začíná nulou!

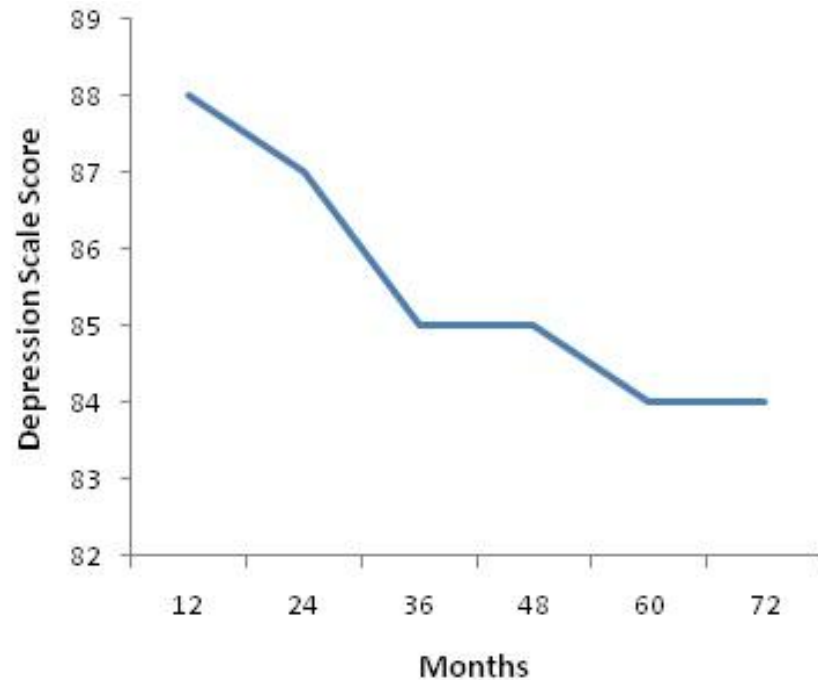
Skóre klinické deprese v čase

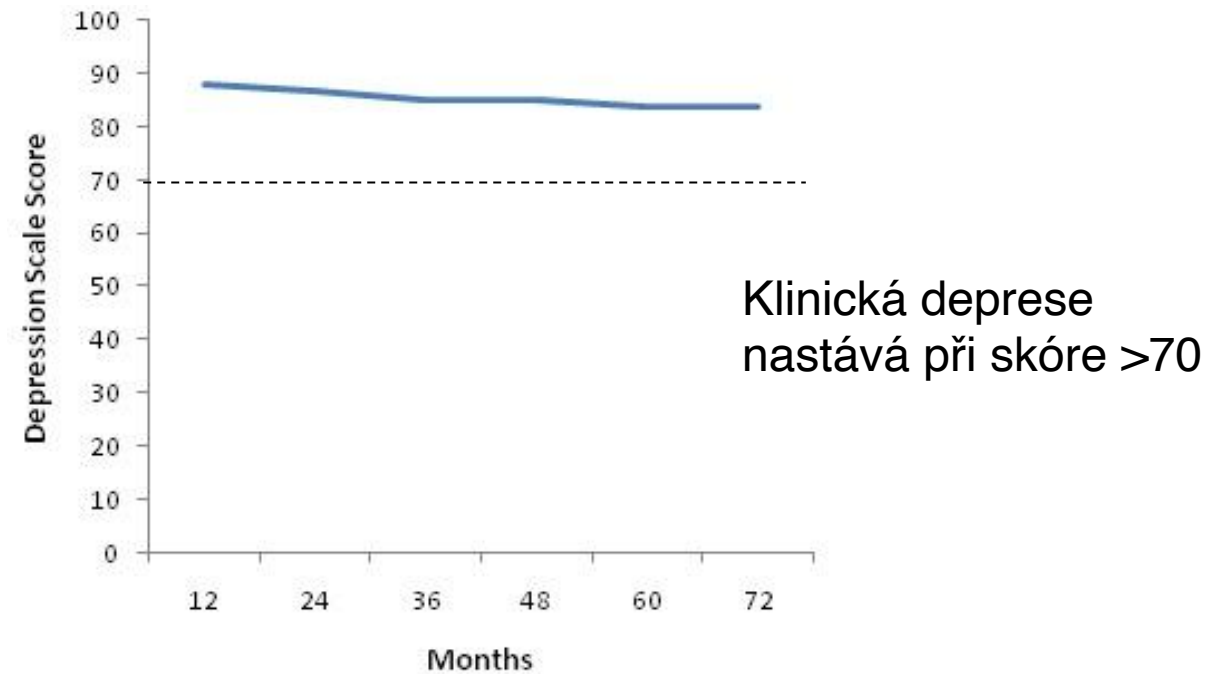
Zkreslení škálou I.

- Každý automaticky předpokládá, že osa Y začíná nulou!

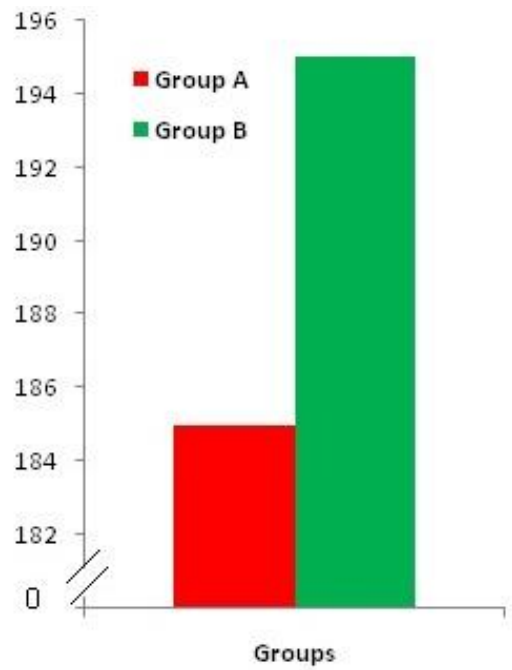
Skóre klinické deprese v čase

Skóre klinické deprese v čase

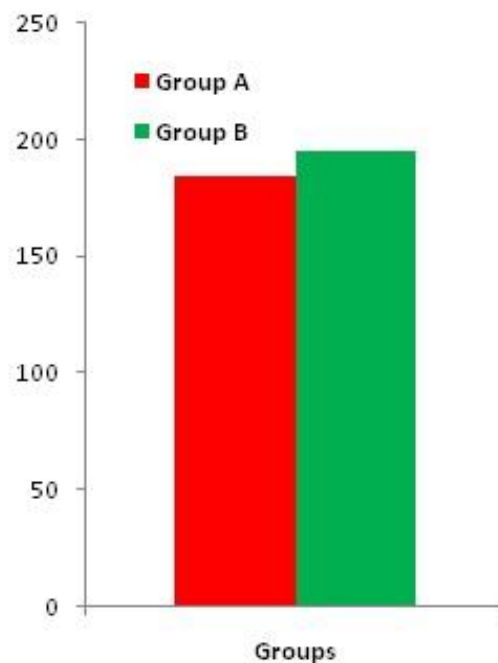
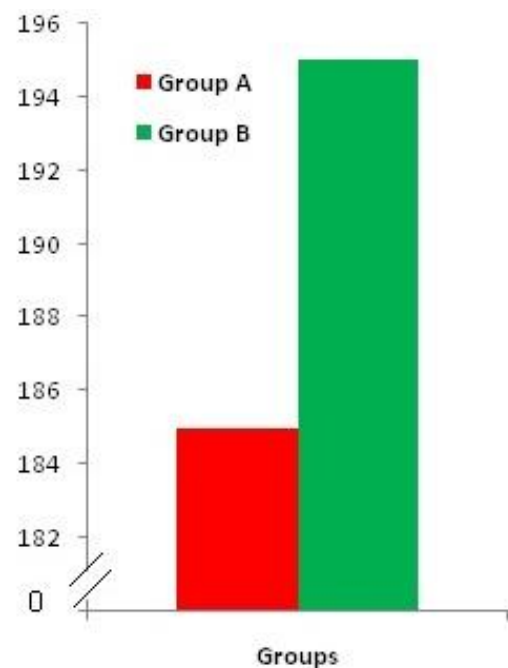

Zkreslení škálou II.

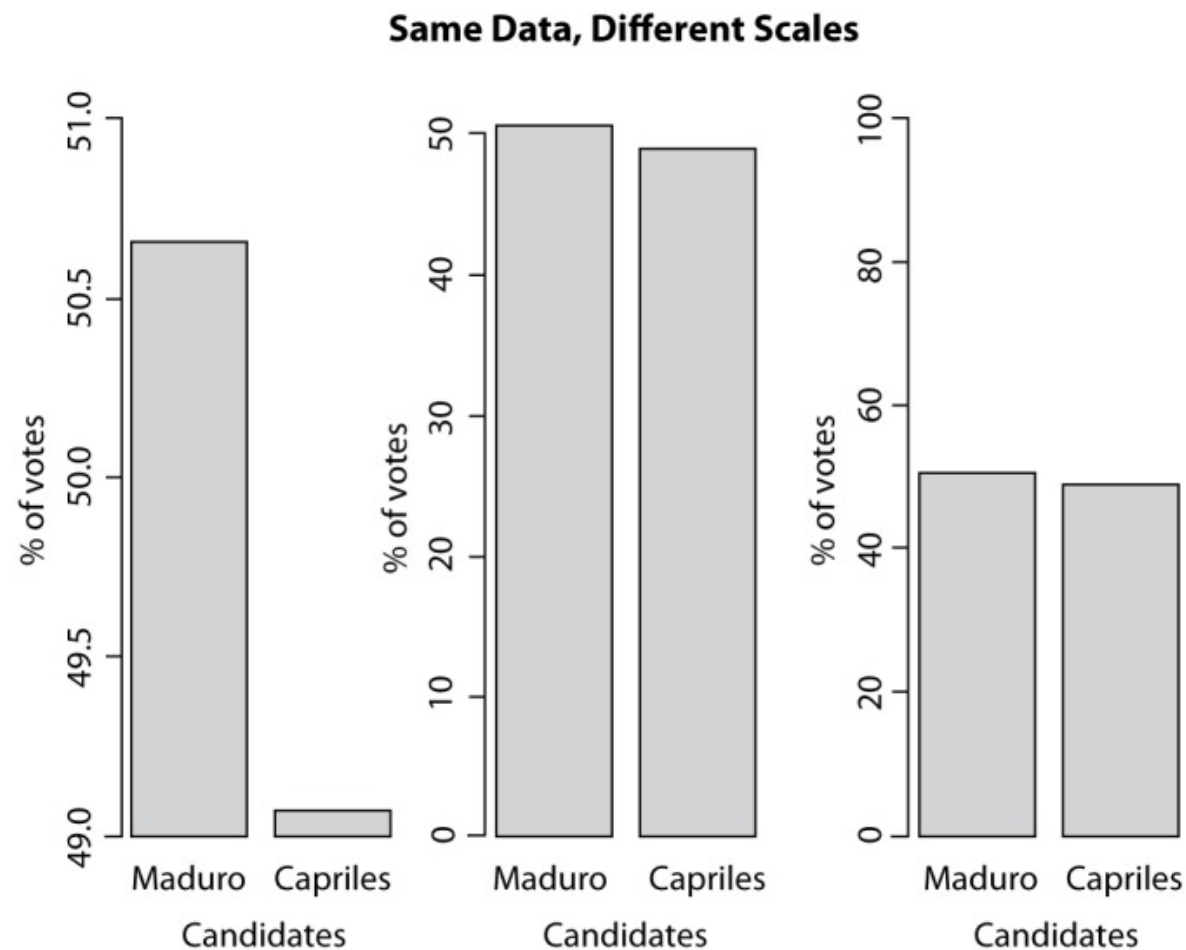
Zkreslení škálou II.

- Zkrácení osy y vyvolává dojem velkého rozdílu

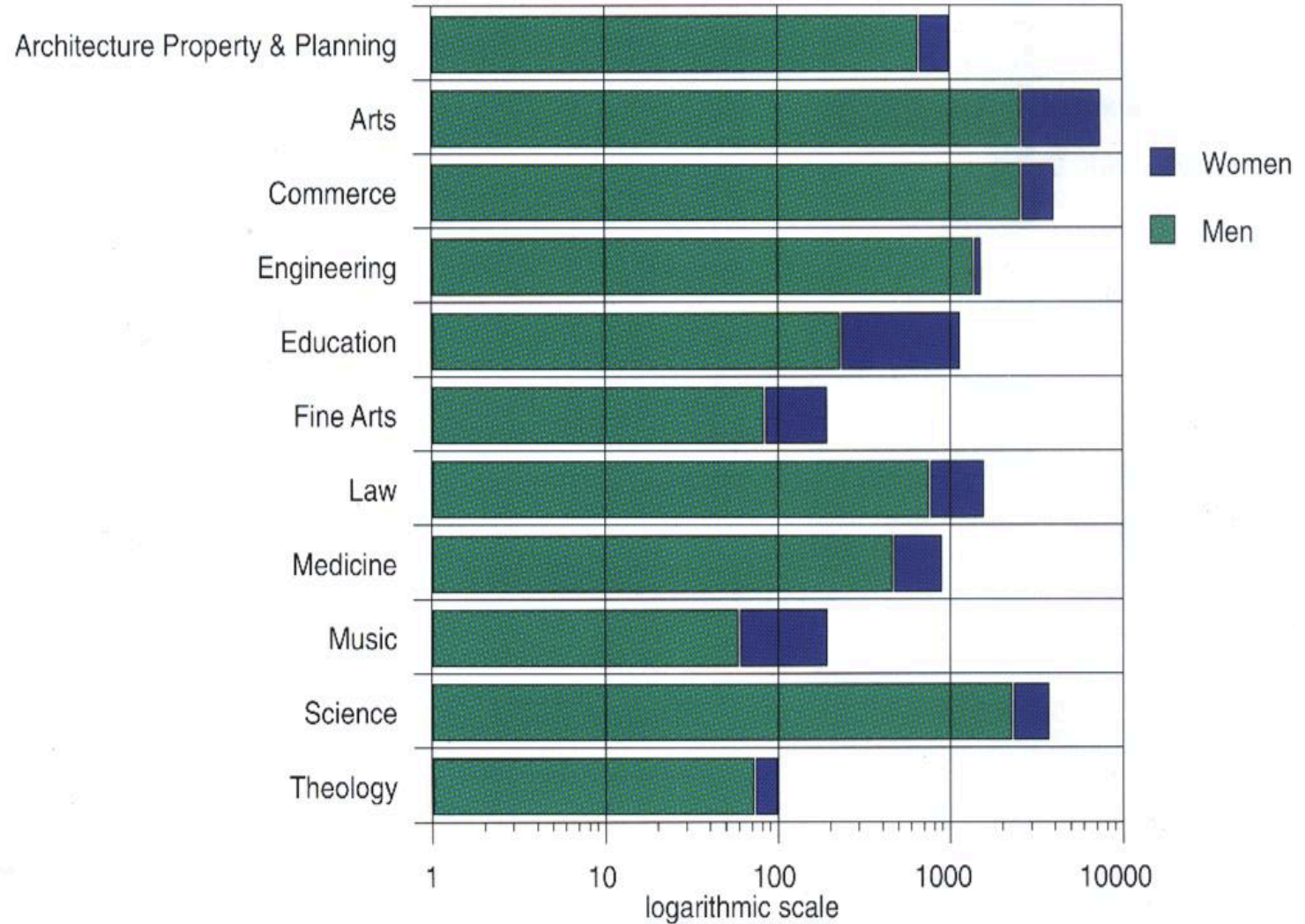
Zkreslení škálou II

- Prezidentské volby ve Venezuele

Takto rozdíl prezentován
v novinách

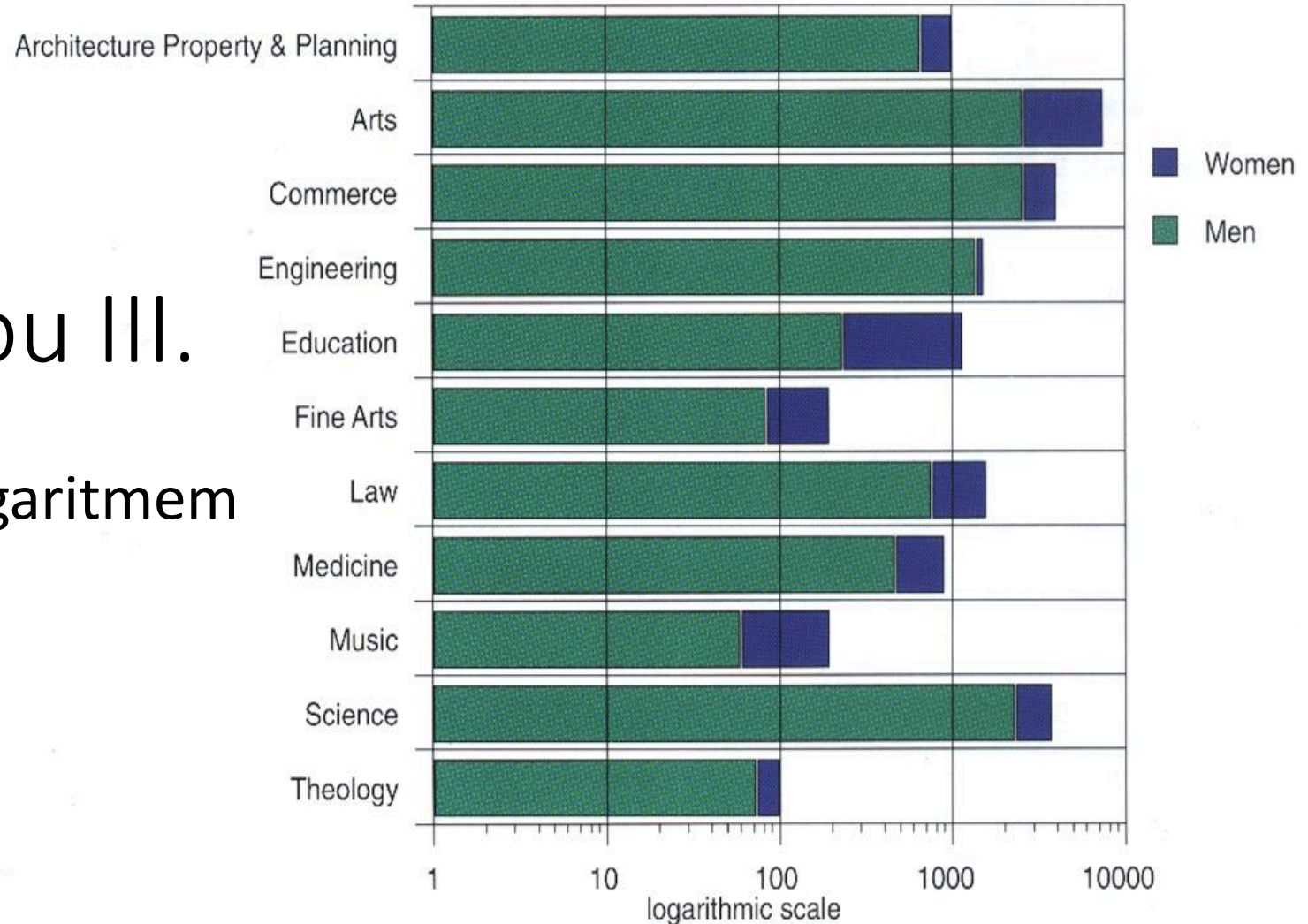
Počty studentů na různých fakultách a podíl mužů a žen

Počty studentů na různých fakultách a podíl mužů a žen

Zkreslení škálou III.

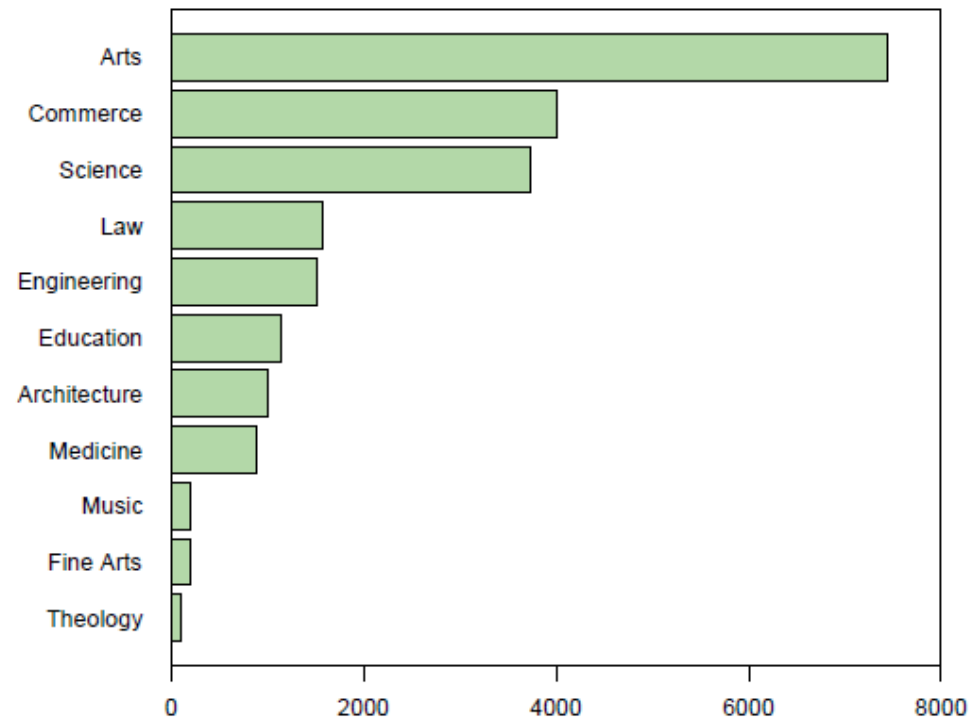
- Transformace osy logaritmem

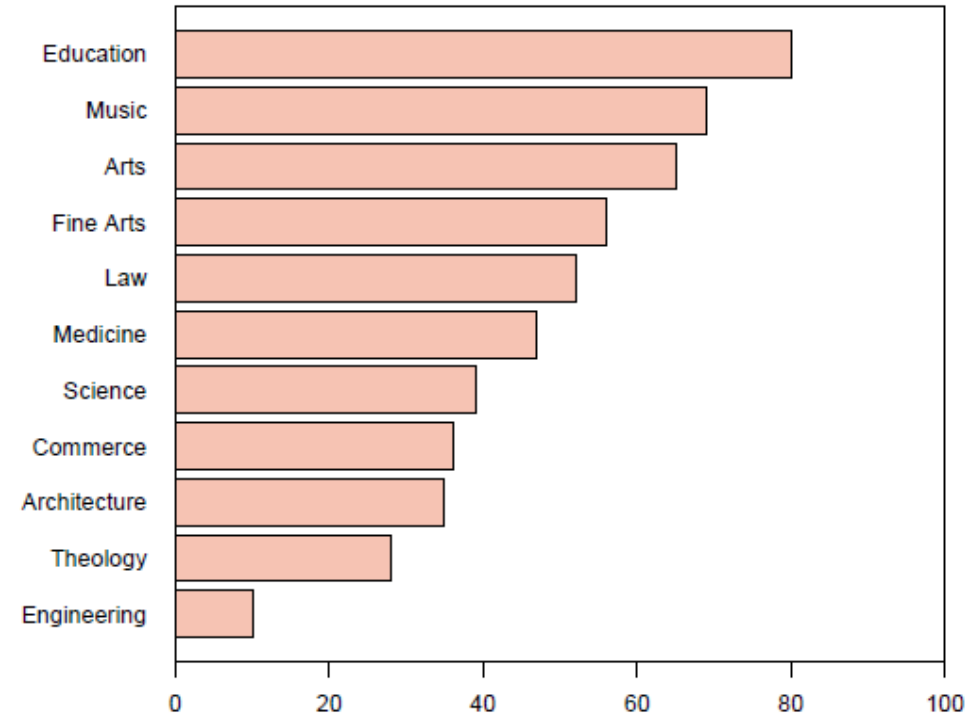
Zkreslení škálou III.

- ... to samé bez transformace

Faculty Size

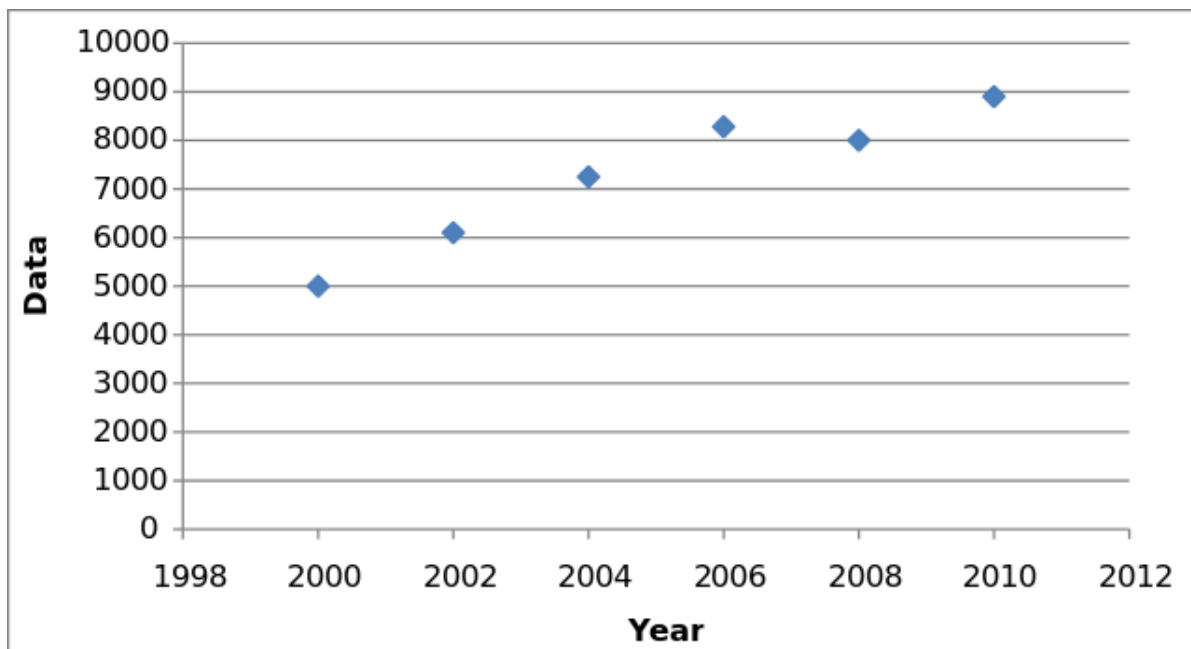

Percentage of Female Students

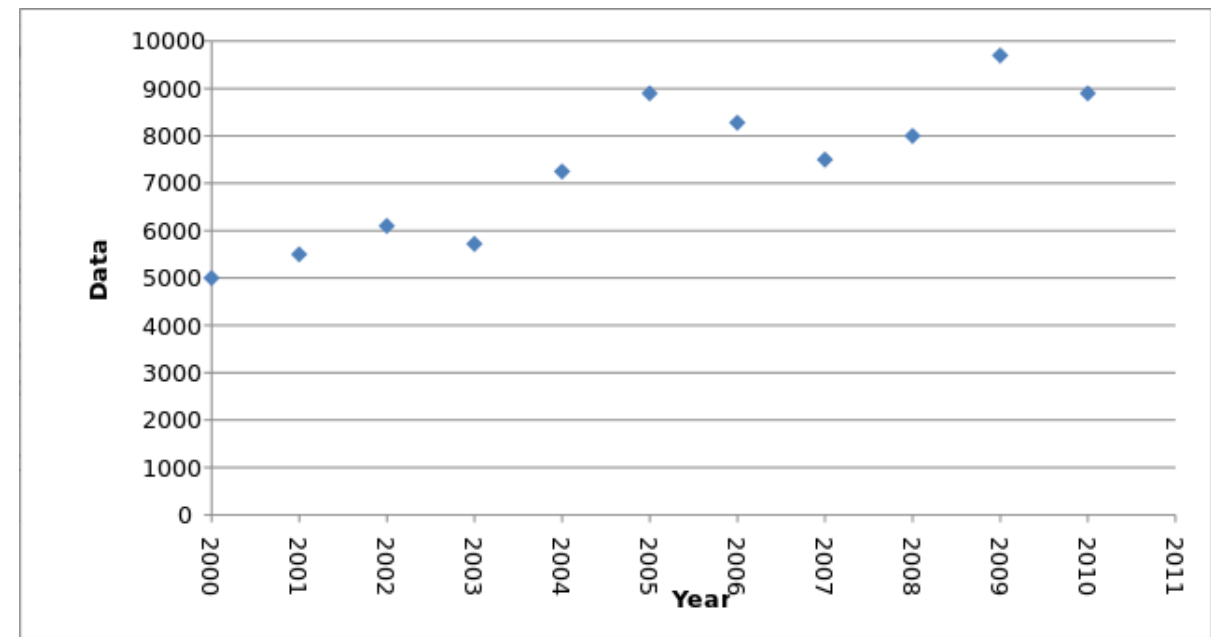
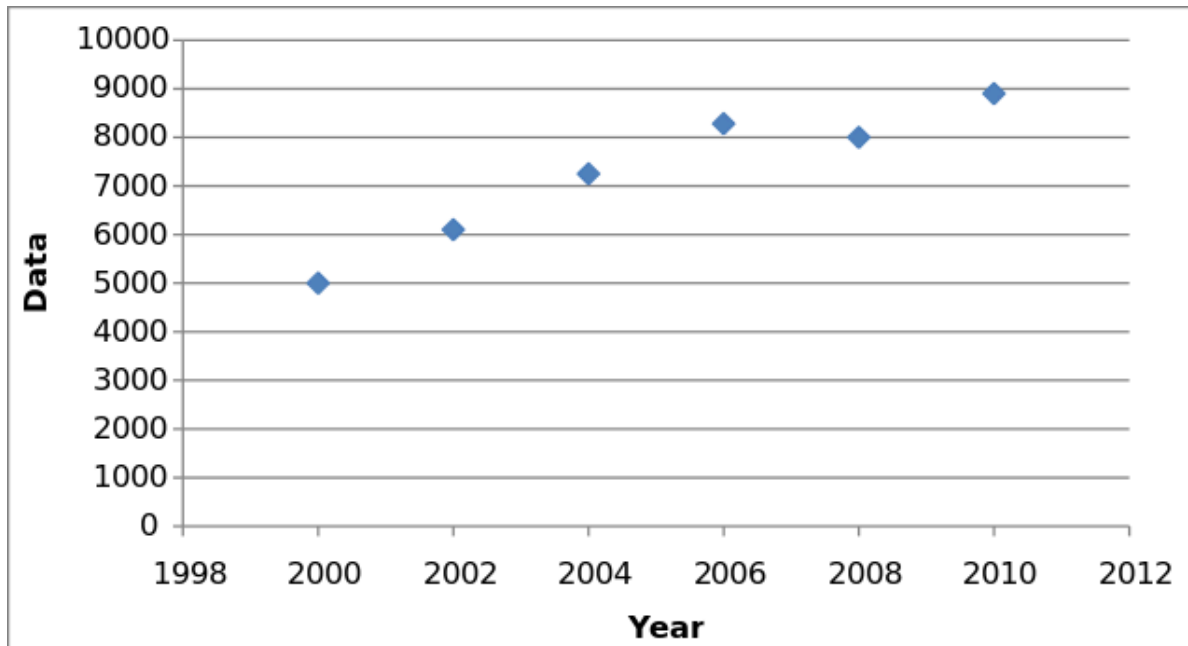
Zkreslení škálou IV.

Chybějící body na ose x – zkreslení linearity

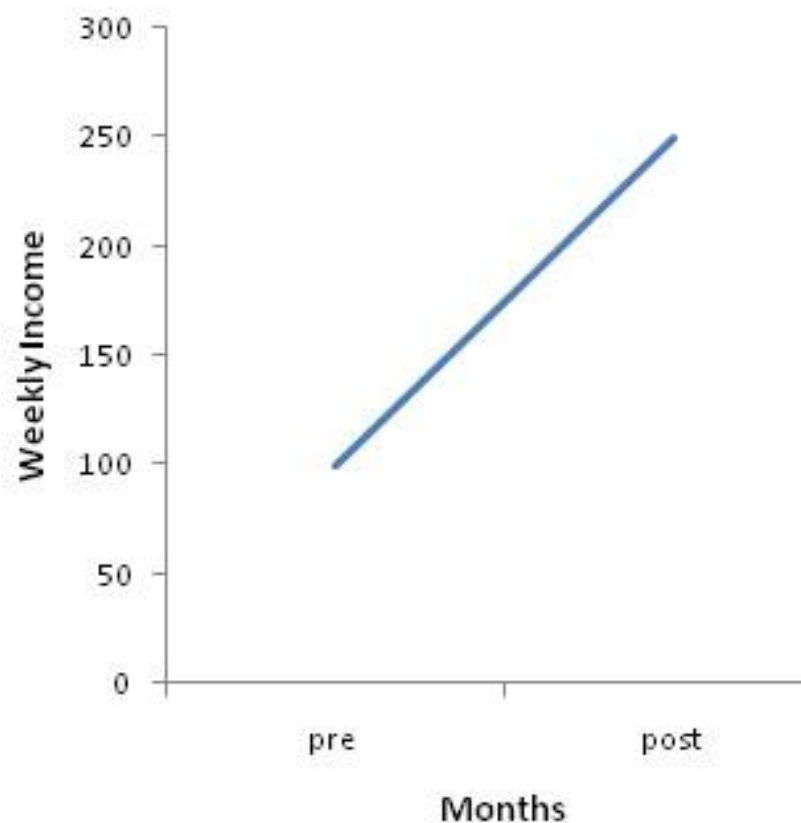
Zkreslení škálou IV.

Chybějící body na ose x – zkreslení linearity

Zkreslení škálou V

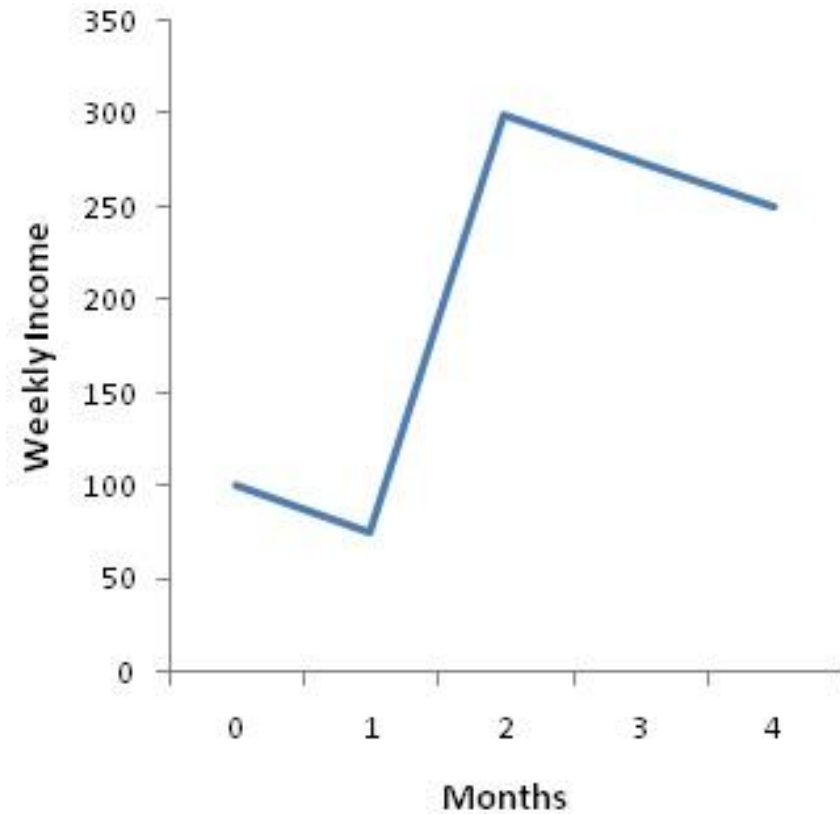
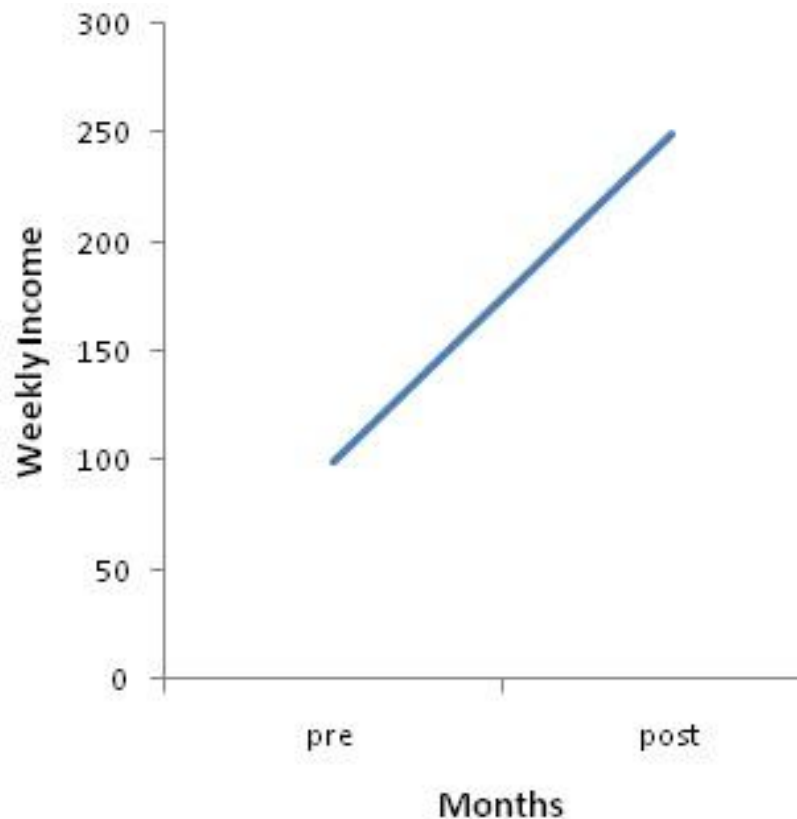
Chybějící body na ose x – zkreslení linearity

Změny týdenního příjmu

Zkreslení škálou V

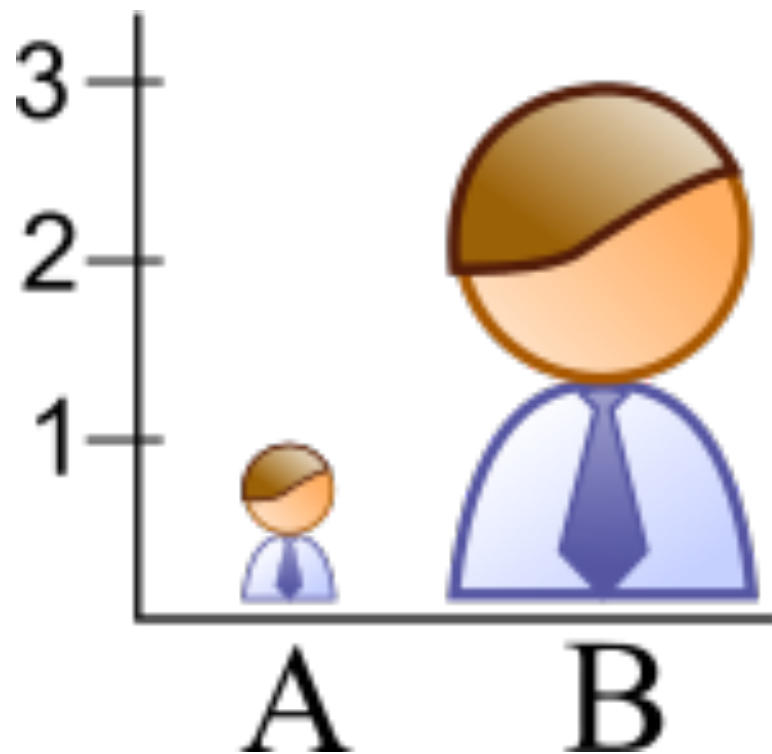
Chybějící body na ose x – zkreslení linearity

Změny týdenního příjmu

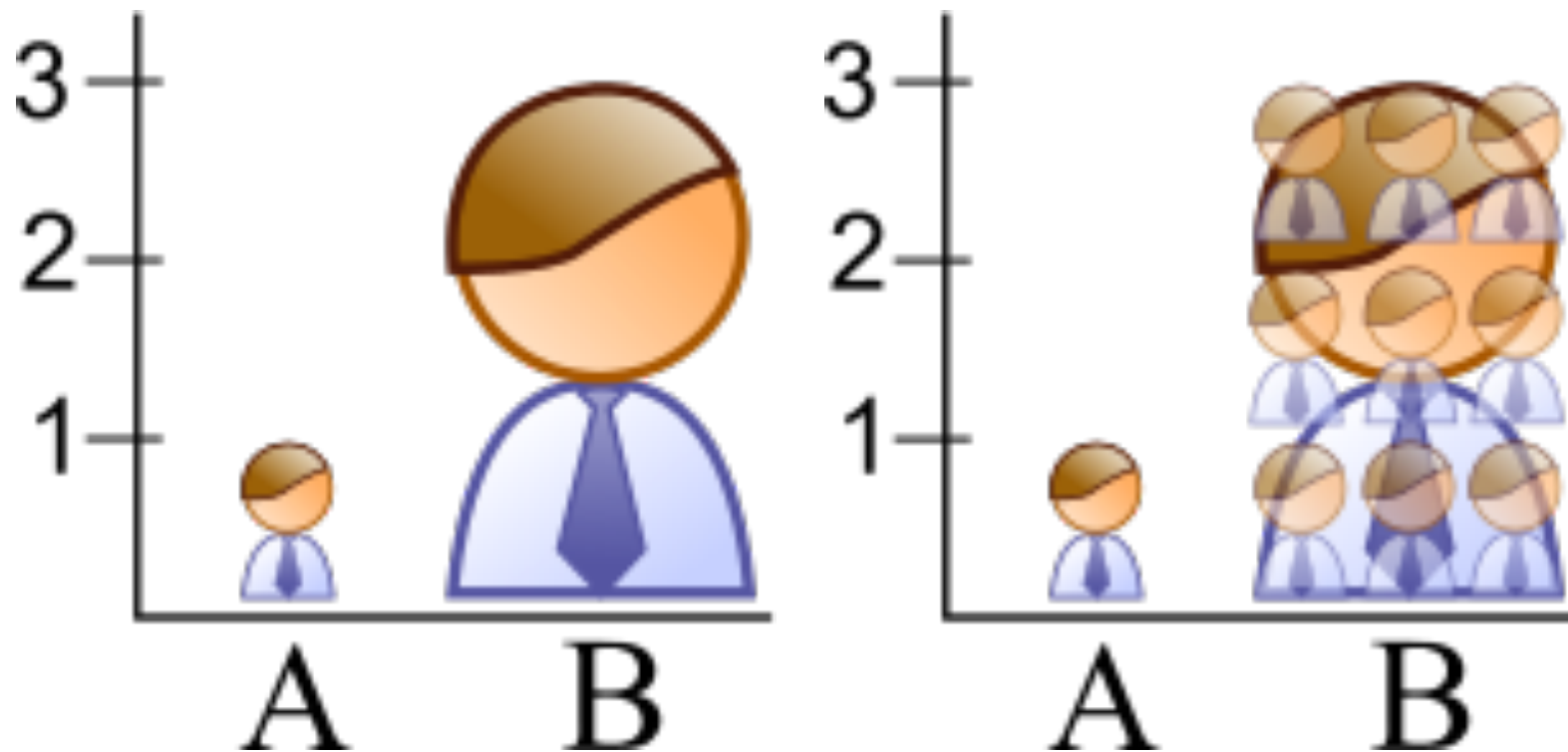
Zkreslení škálou VI

Nesprávné zobrazení jednorozměrného násobného rozdílu pomocí plochy

Zkreslení škálou VI

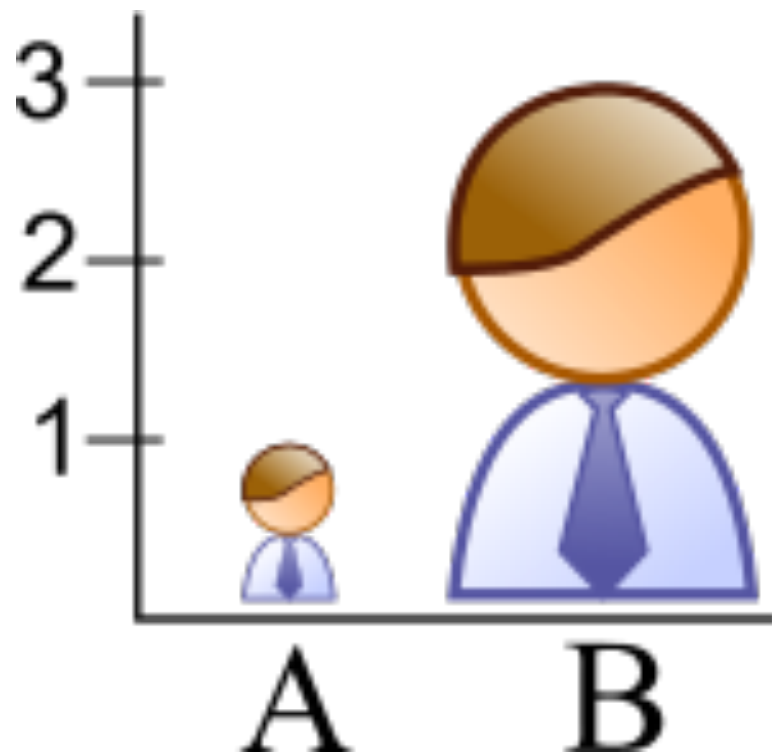
Nesprávné zobrazení jednorozměrného násobného rozdílu pomocí plochy

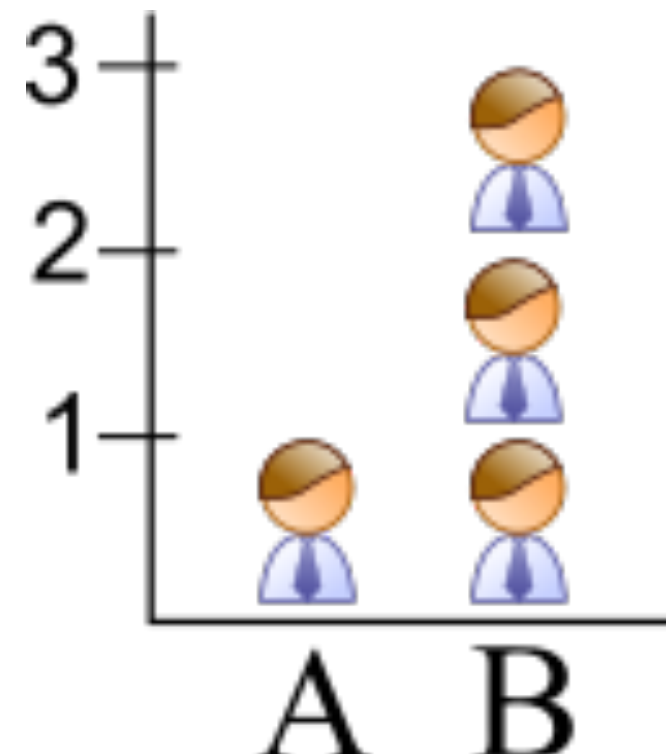
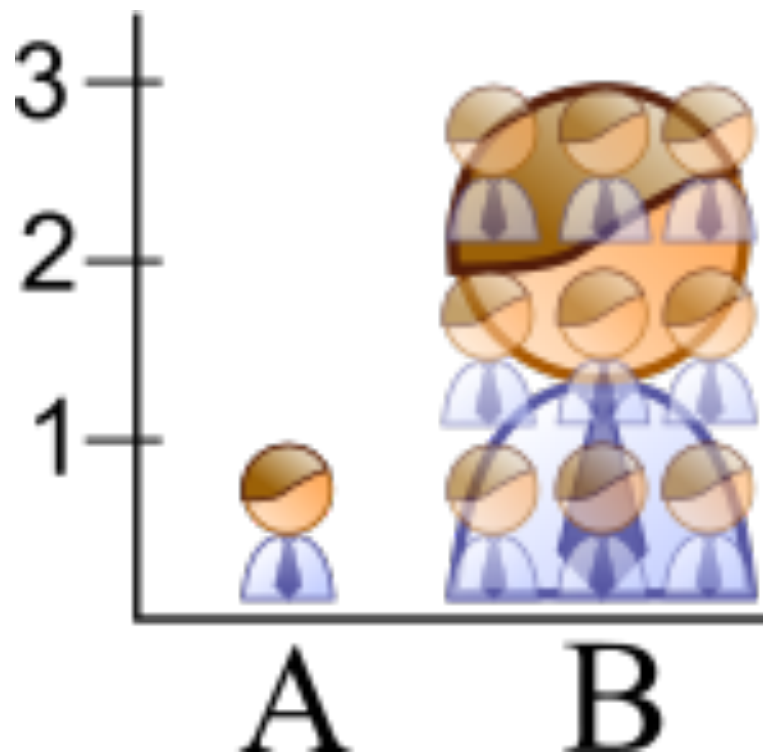
Trojnásobný rozdíl působí jako devítinásobný

Zkreslení škálou VI

Nesprávné zobrazení jednorozměrného násobného rozdílu pomocí plochy

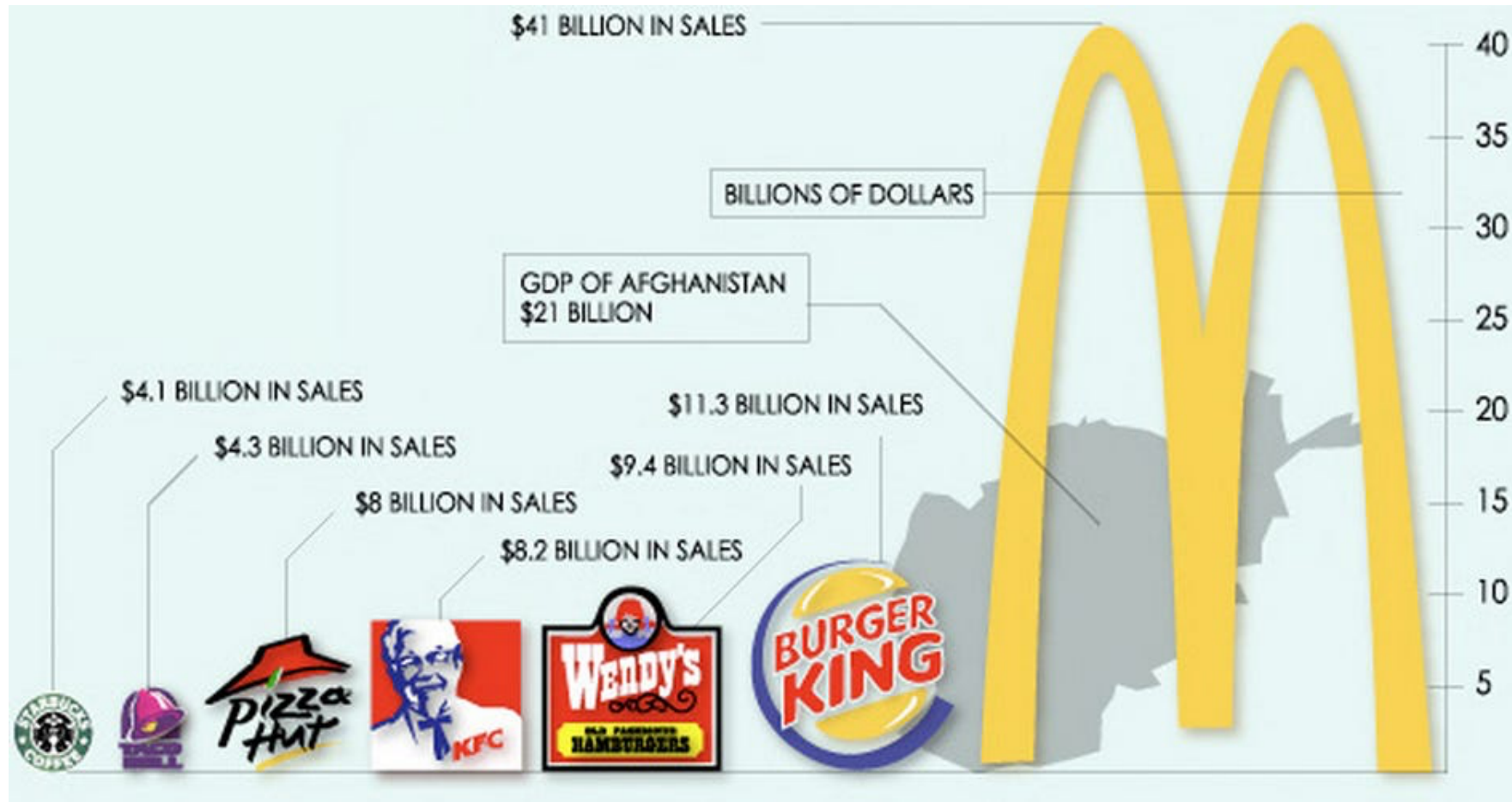

Trojnásobný rozdíl působí jako devítinásobný

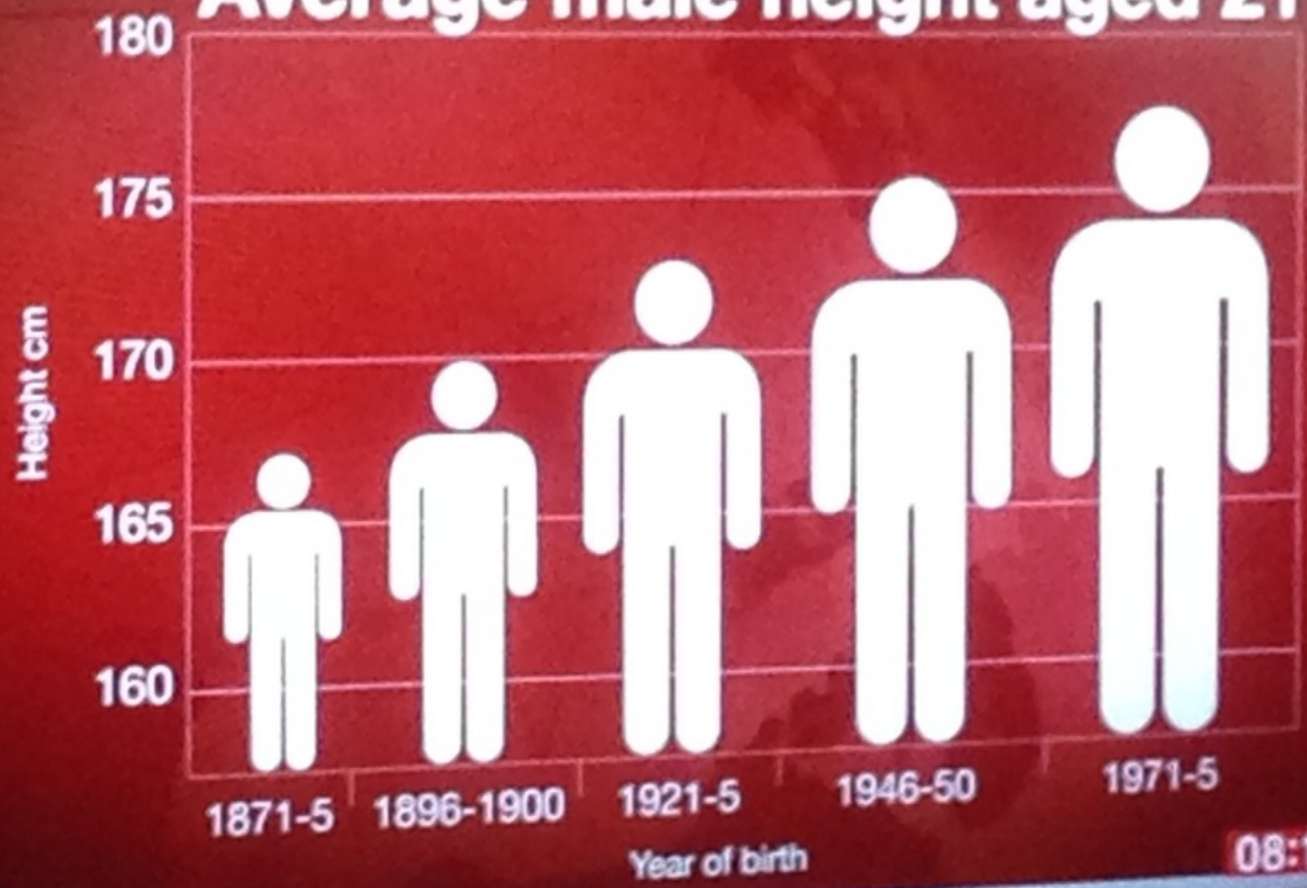

Správné zobrazení

Zkreslení škálou VI.

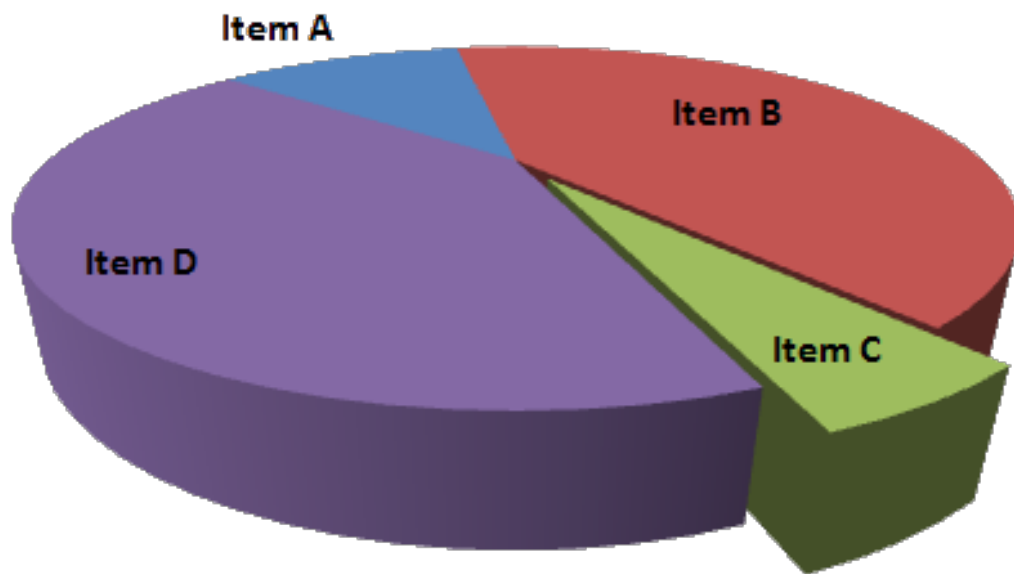

Average male height aged 21

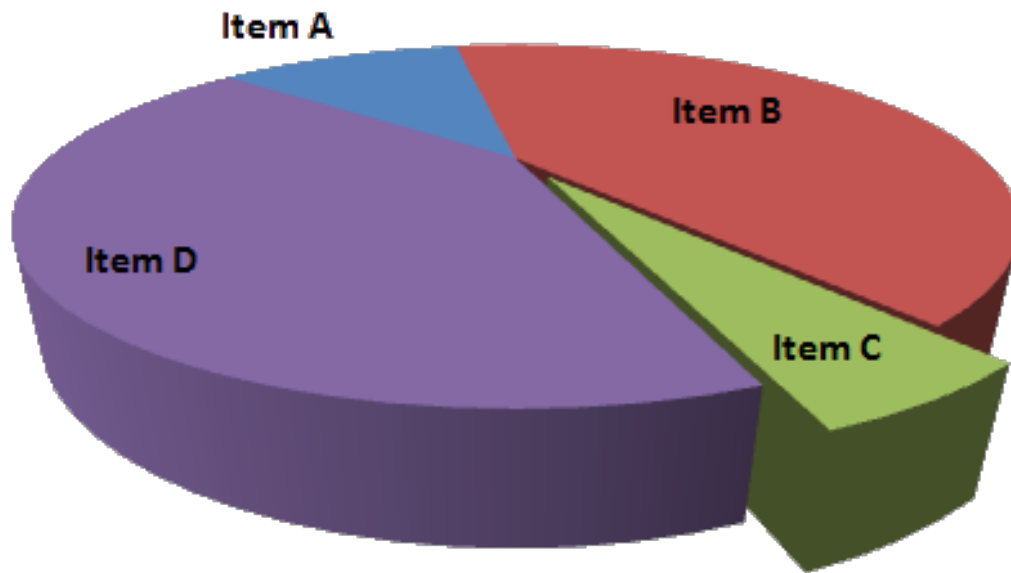
08:10

Zkreslení úhlem pohledu a 3D efekty

Item C > Item A ?

Zkreslení úhlem pohledu a 3D efekty

Item C > Item A ?

Item C < Item A !

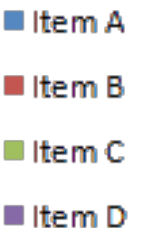
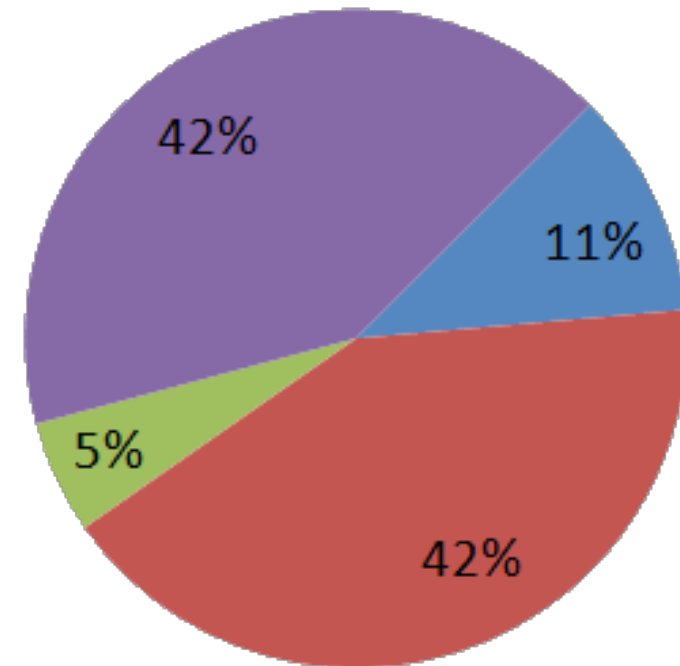

Figure 1. Source: Erickson Times

<https://www.forbes.com/sites/naomiobbins/2012/02/16/misleading-graphs-figures-not-drawn-to-scale/#7ea98afa15ef>

Faktor klamu

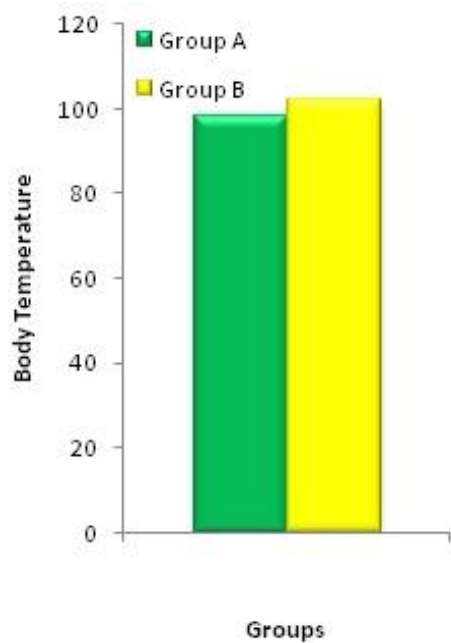
$$\text{Faktor klamu} = \frac{\text{Velikost efektu v grafu}}{\text{Velikost efektu v datech}}$$

Faktor klamu >1 \Rightarrow změna v grafu je prehnaná

Faktor klamu mezi 0 a 1 \Rightarrow změna v grafu není dostatečně viditelná

Faktor klamu = 1 \Rightarrow perfektní reprezentace skutečného rozdílu

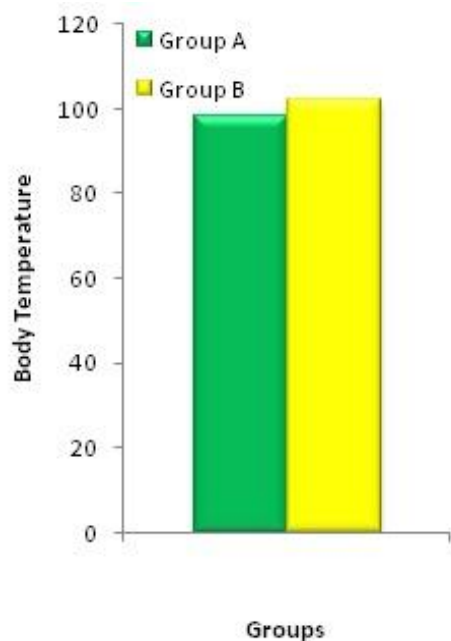
Nesprávný graf – zkreslení významu

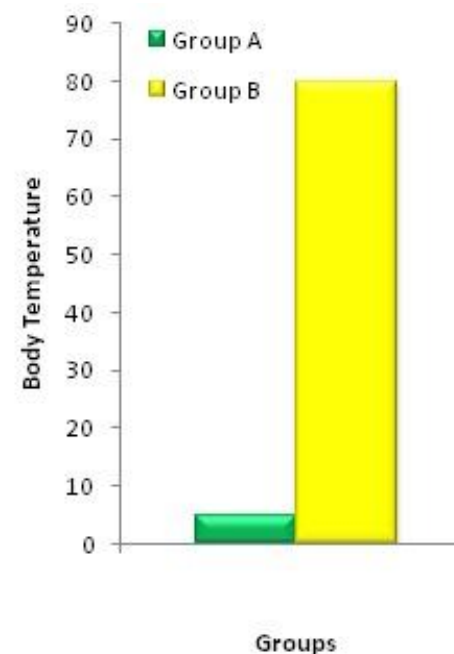
Průměrná tělesná teplota ve dvou skupinách

Nesprávný graf – zkreslení významu

Nesprávné zobrazení výsledků dává pocit, že jde o nevýznamný rozdíl

Průměrná tělesná teplota ve dvou skupinách

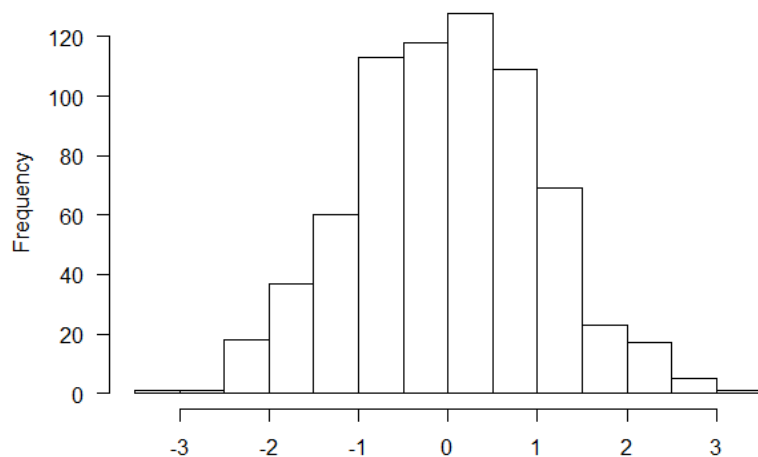

Podíl pacientů se zvýšenou teplotou (>37C)

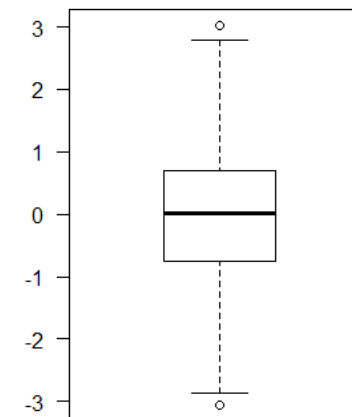
Výběr správného grafu

Grafy zobrazující rozložení spojitých proměnných

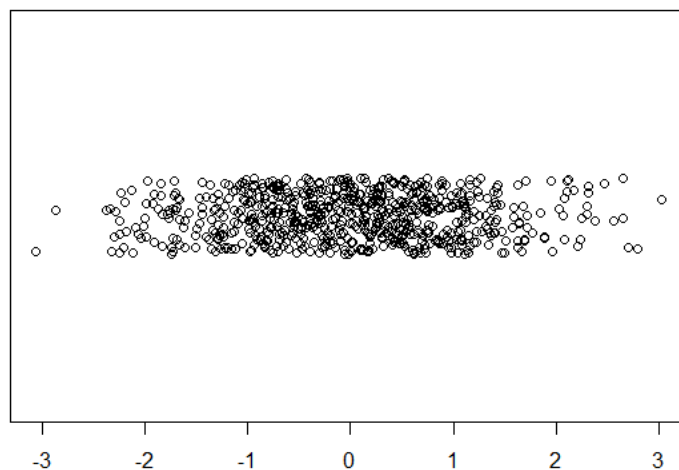
- Histogram

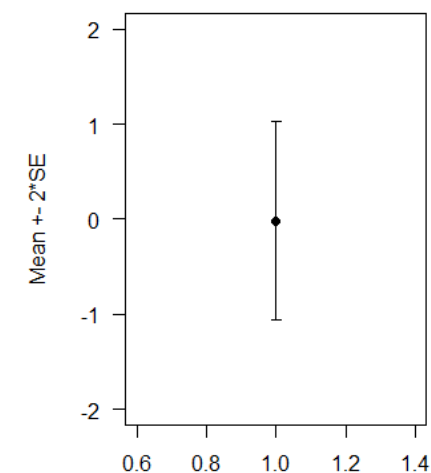
- Krabicový graf

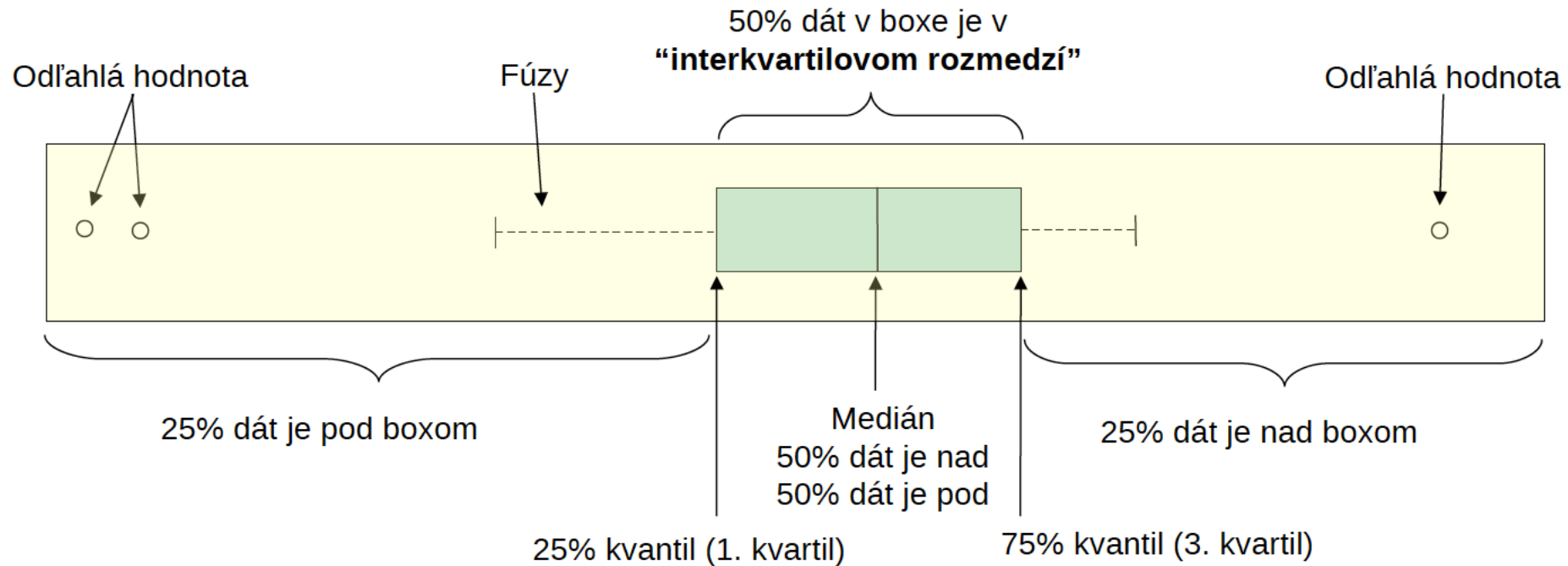
- Jednorozměrný bodový graf

- Průměr a chyba

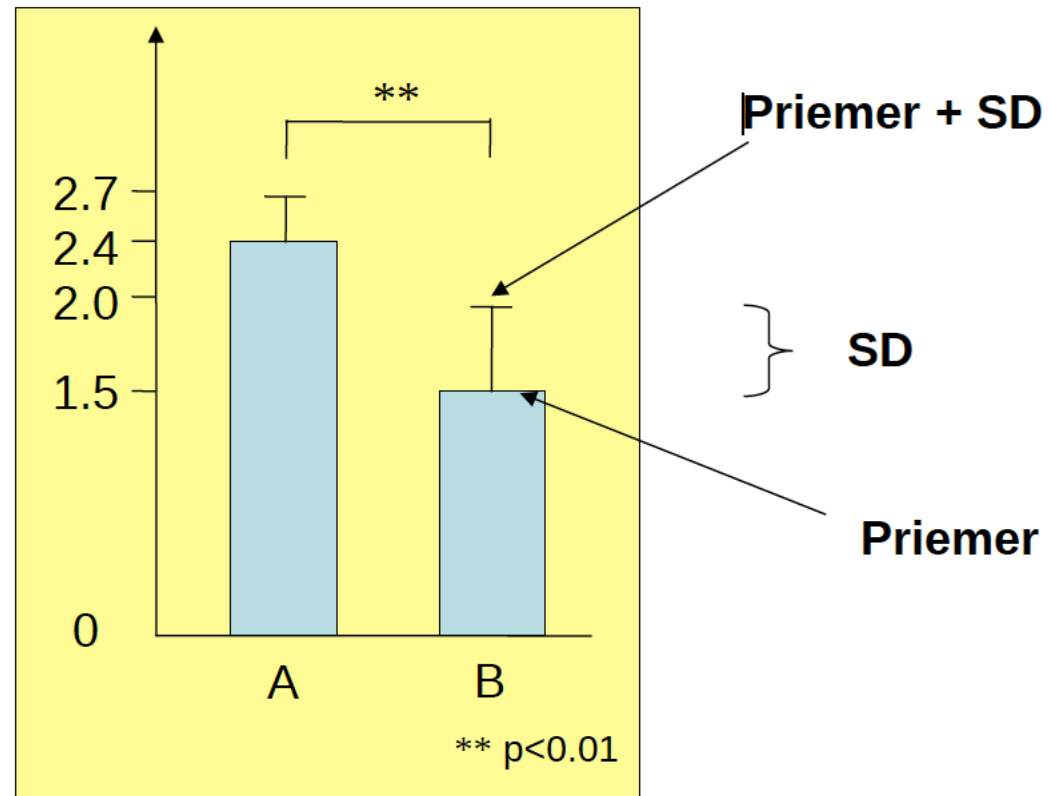
Krabicový graf (box and whisker plot)

- **Odľahlé hodnoty** (neobvyklé hodnoty) – tie dátové body, ktorých vzdialenosť od boxu je väčšia ako 1.5 krát interkvartilové rozmedzie.
- **Fúzy** (whiskers) sa rozvíňajú k poslednému neodľahlému bodu
- Boxplot je grafická reprezentácia **5-číselného zhrnutia**:

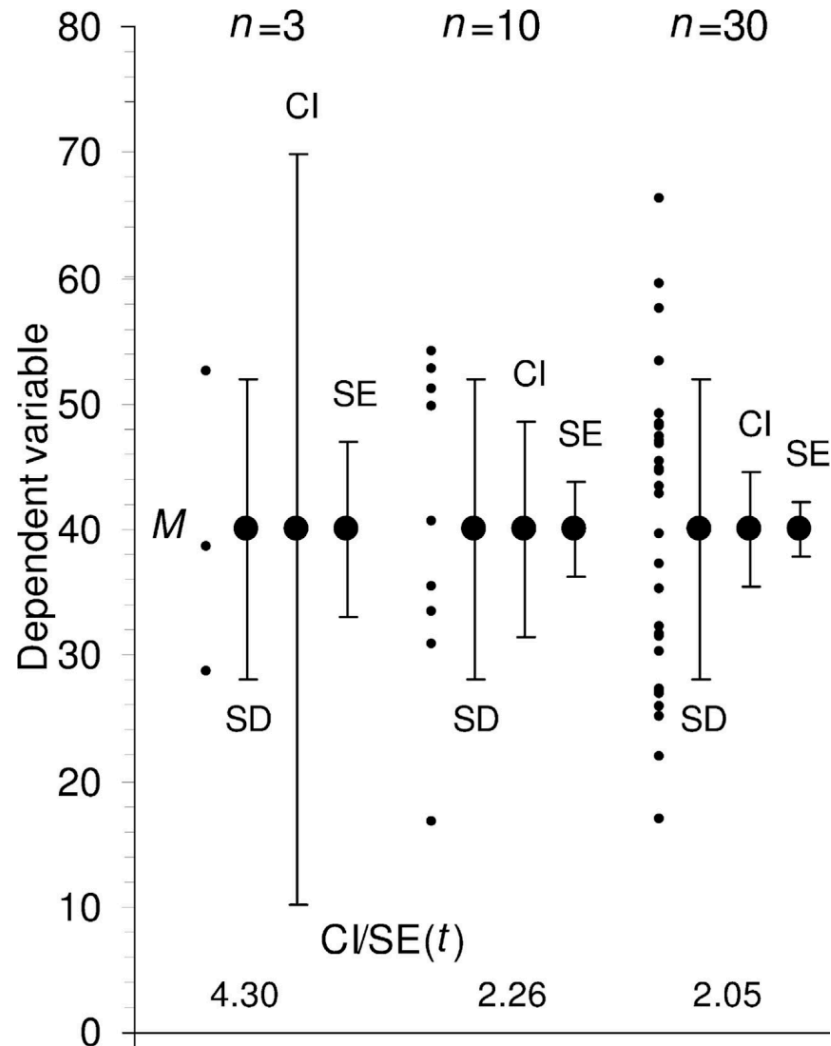
Minimum, Prvý kvartil (25%), Medián, Tretí kvartil (75%), Maximum

Speciální případ – sloupcový graf s chybou

Průměr měření skupiny A (25 vzorků) a B (18 vzorků) s indikací směrodatné odchylky každé skupiny; byl aplikován oboustranný dvouvýběrový T-test.

Sloupcový graf s chybou – ale kterou?

Popisná chyba:

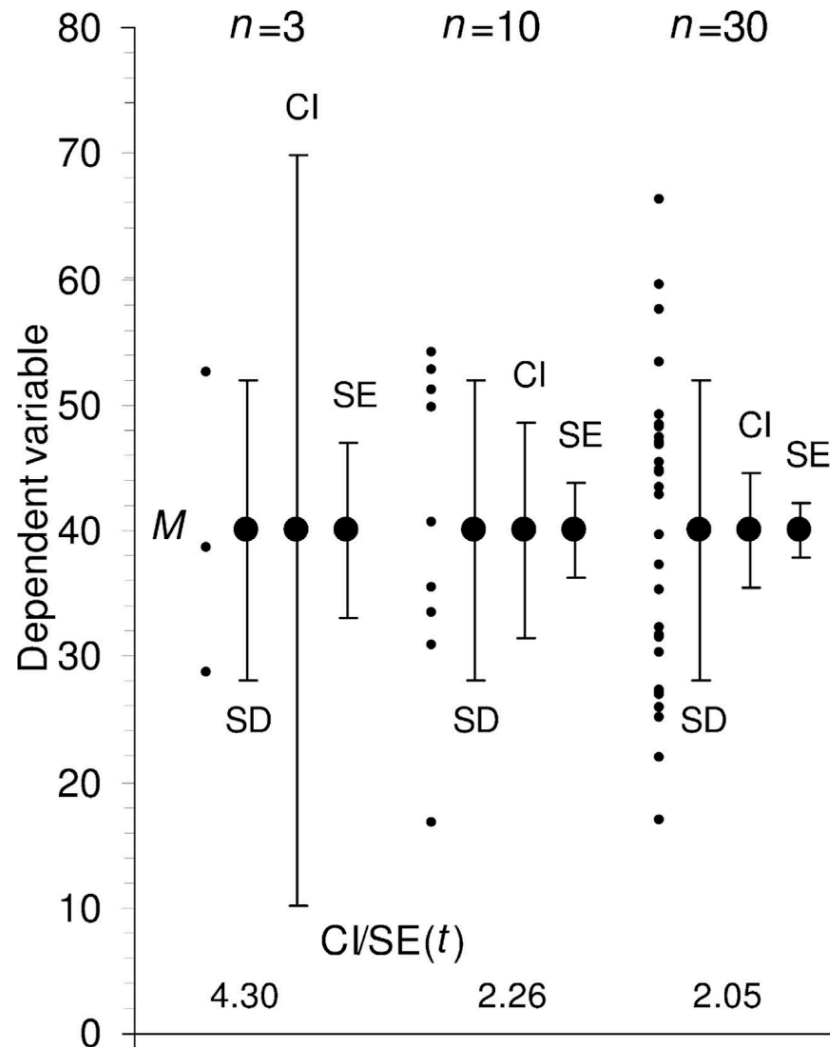
SD - směrodatná odchylka

Inferenční (odvozovací) chyba:

SE - standardní chyba

CI - interval spolehlivosti

Sloupcový graf s chybou – ale kterou?

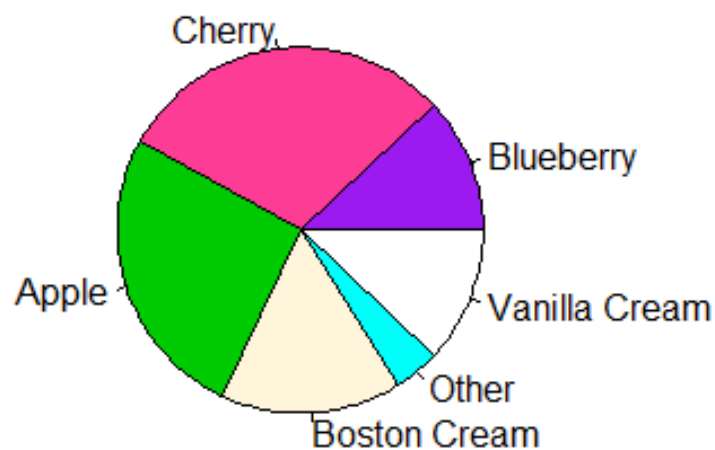
$$SD = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n - 1}}$$

$$SE_{\bar{x}} = \frac{SD}{\sqrt{n}}$$

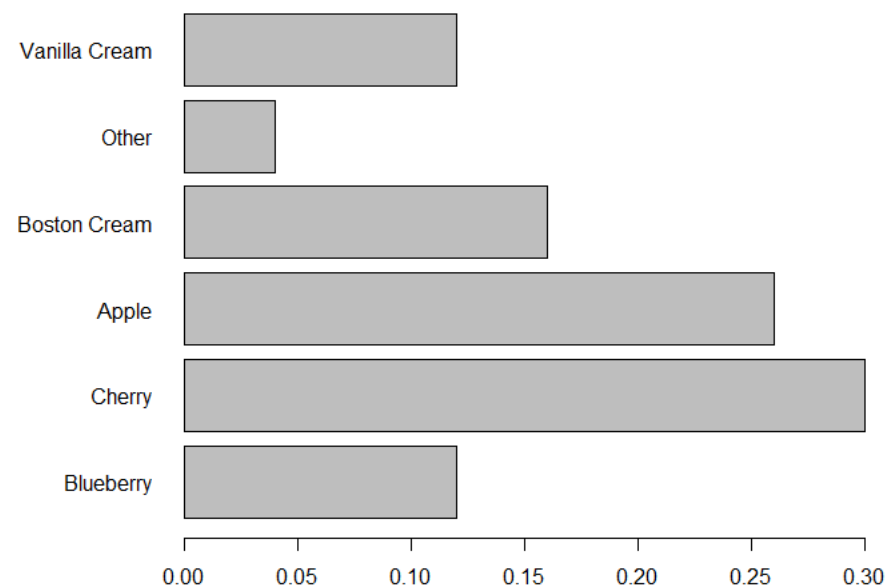
$$\bar{x} \pm 1.96 \times SE_{\bar{x}}$$

Grafy zobrazující frekvenci kategoriálních proměnných

- Koláčový graf

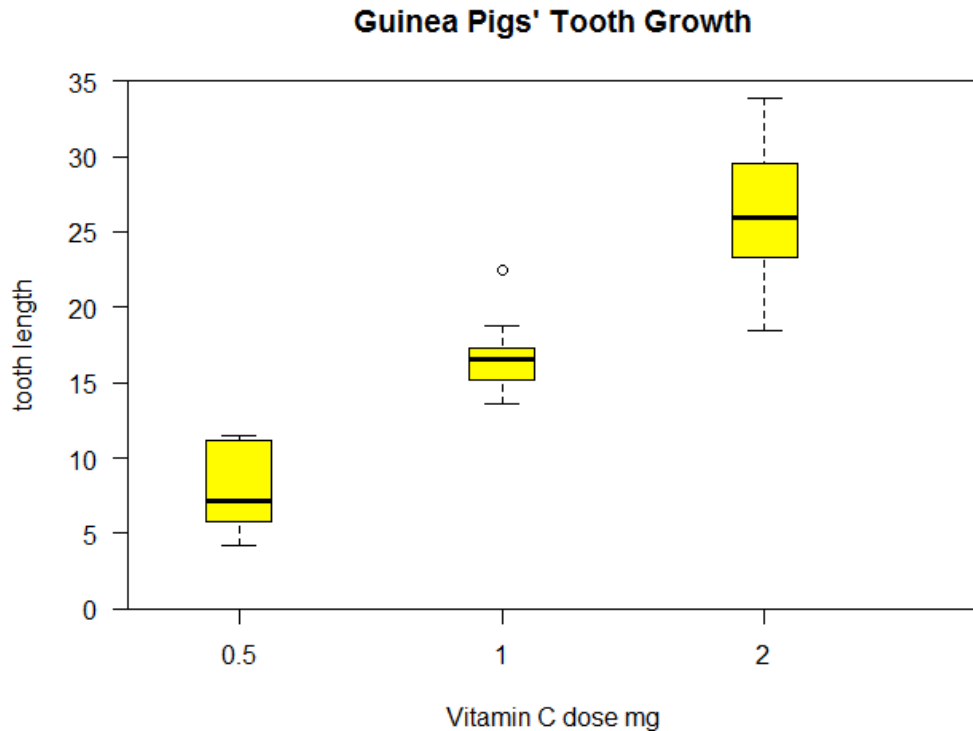

- Sloupcový graf

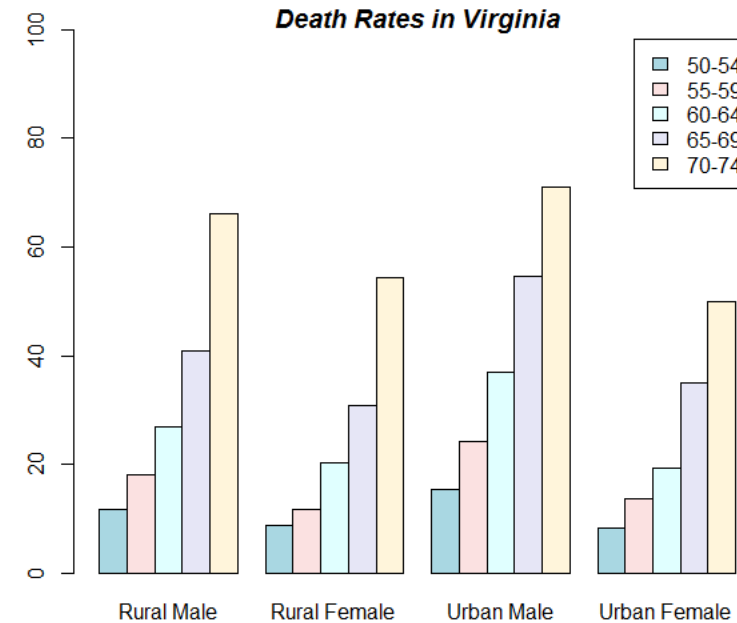

Grafy zobrazující asociaci kategoriální a spojité proměnné

- Krabicové grafy v kategoriích

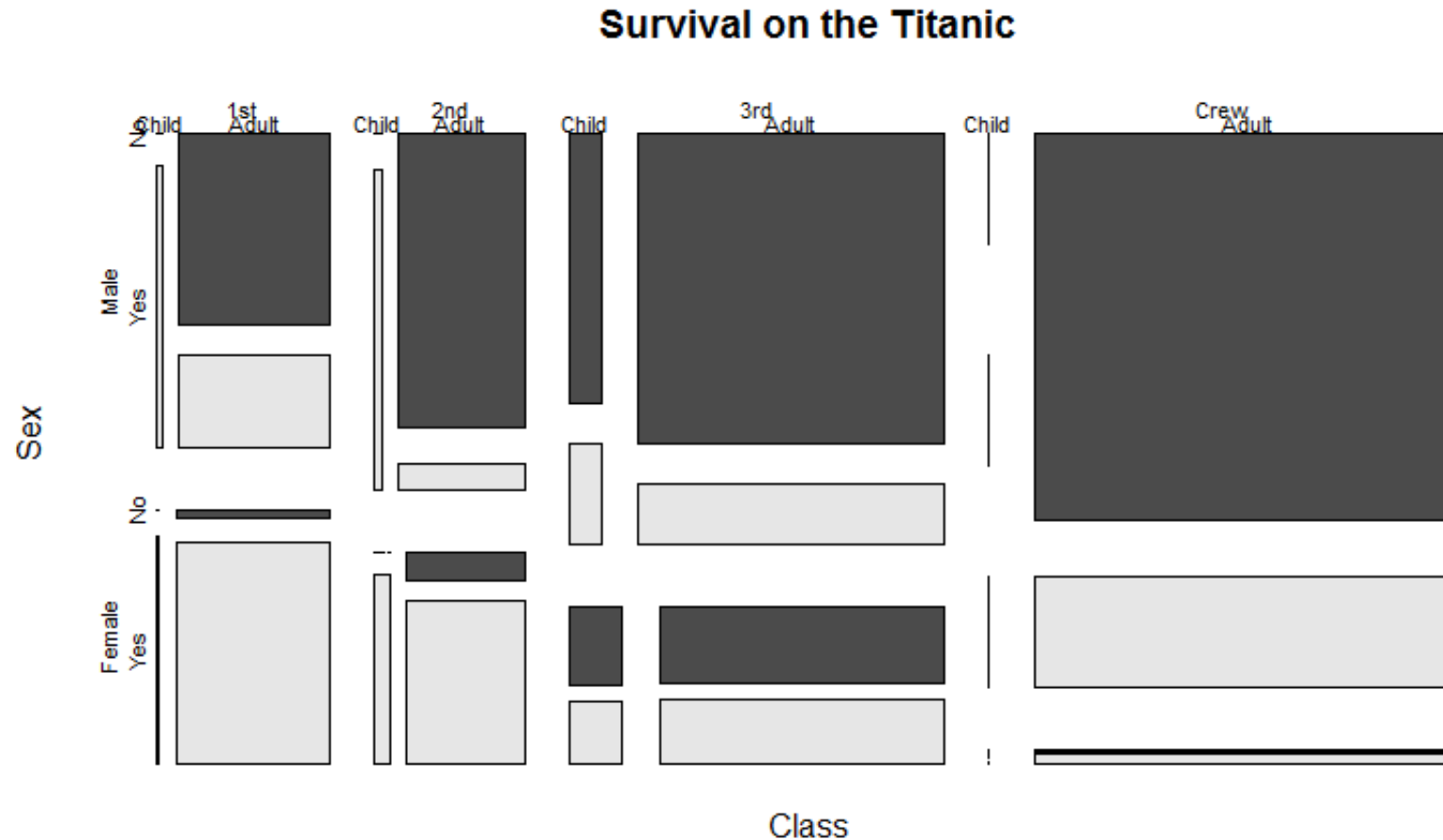

- Kategorizovaný sloupcový graf

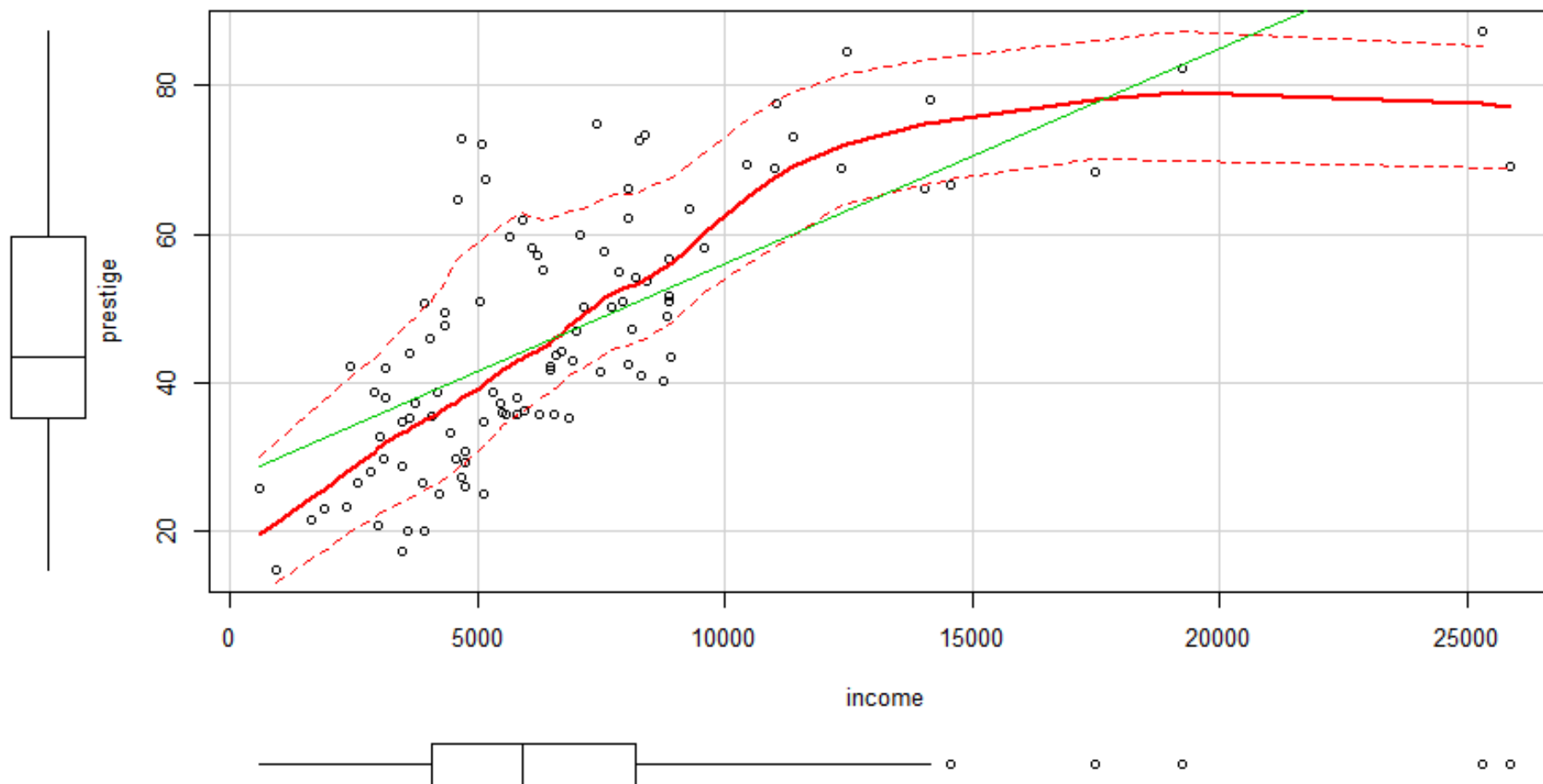
Grafy zobrazující asociaci dvou kategoriálních proměnných

- Mozaikový graf

Grafy zobrazující asociaci dvou spojitých proměnných

- Dvouroměrný x-y graf

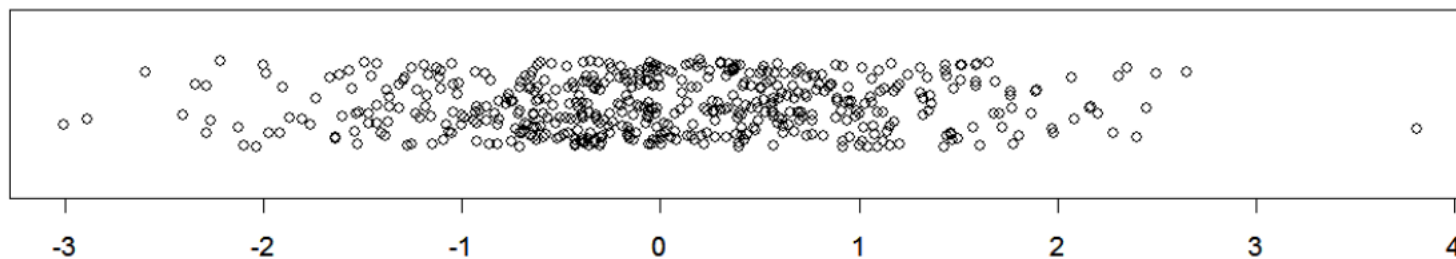
Cvičení

- Různé datové soubory vs. 4 metody zobrazení:
 - Jednorozměrné individuální body (s rozptylem na ose y)
 - Histogram s hustotou
 - Průměr +/- směrodatná odchylka
 - Boxplot

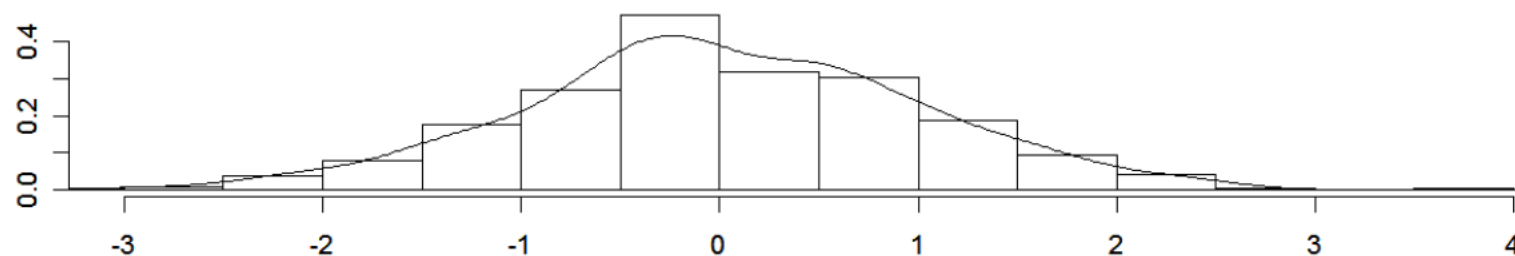
Vyberte nejvíce a nejméně informativní graf co se týká rozložení hodnot, u každého datového souboru.

Příklad 1. Náhodné rozložení, N=400

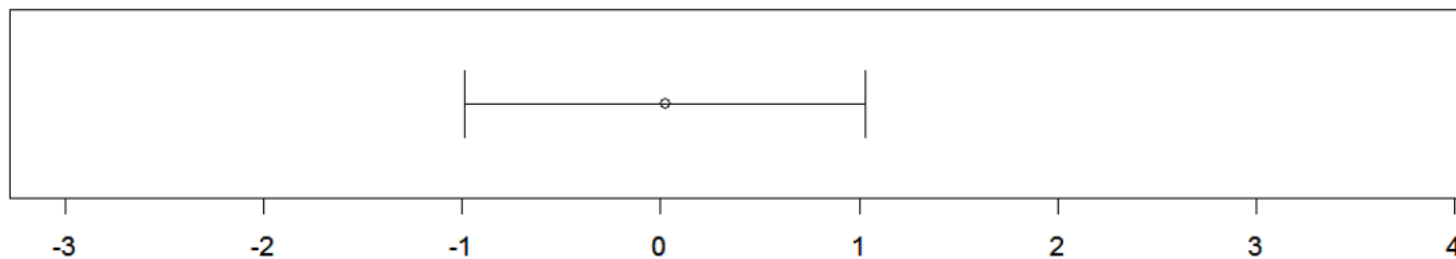
Jednorozměrný
graf s
rozptylem na
osi y

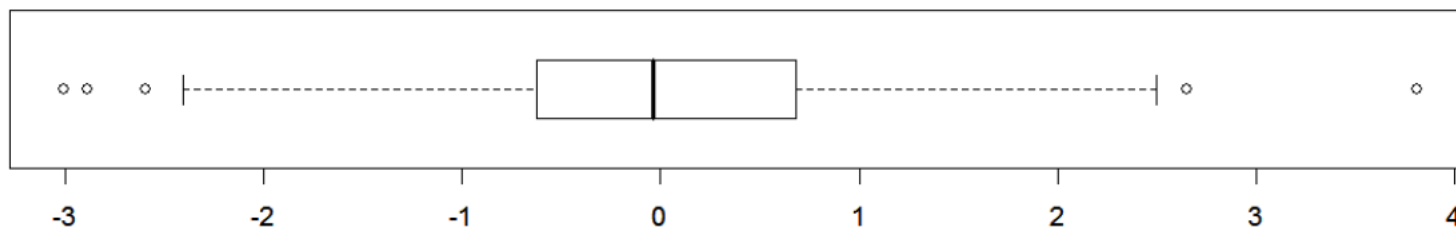
Histogram a
hustota

Priemer +/-
smerodatná
odchýlka

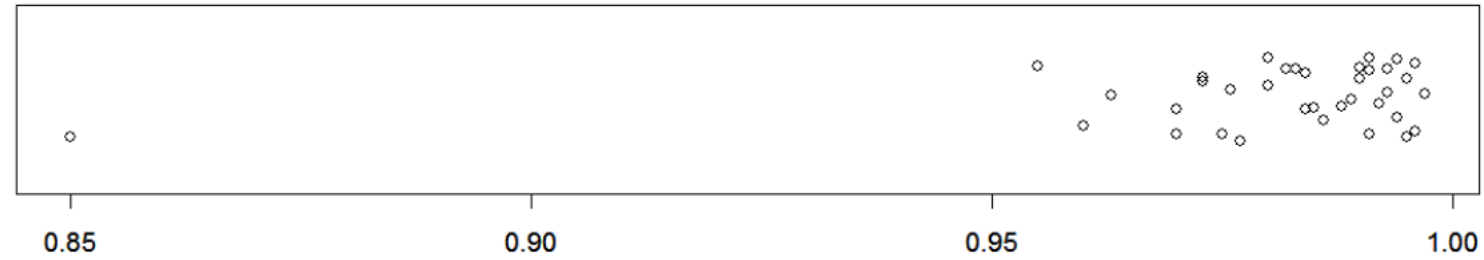

Boxplot

Příklad 2. N=37

Jednorozměrný graf s rozptylem na osi y

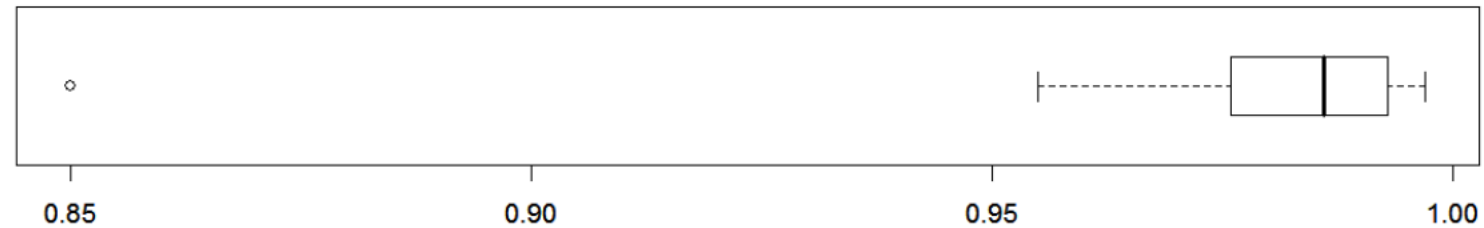
Histogram a hustota

Priemer +/- smerodajná odchýlka

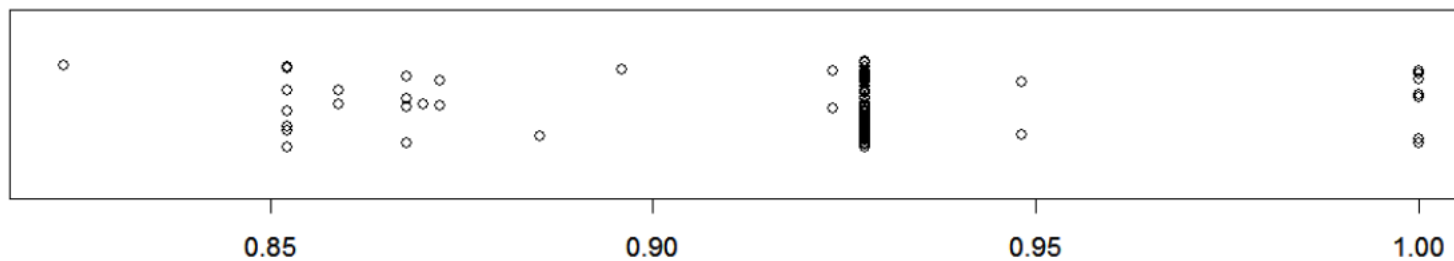

Boxplot

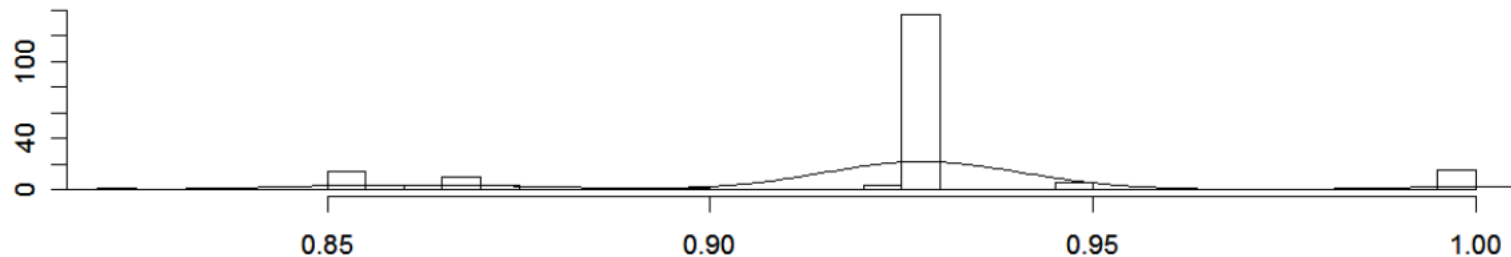

Příklad 3. N=100

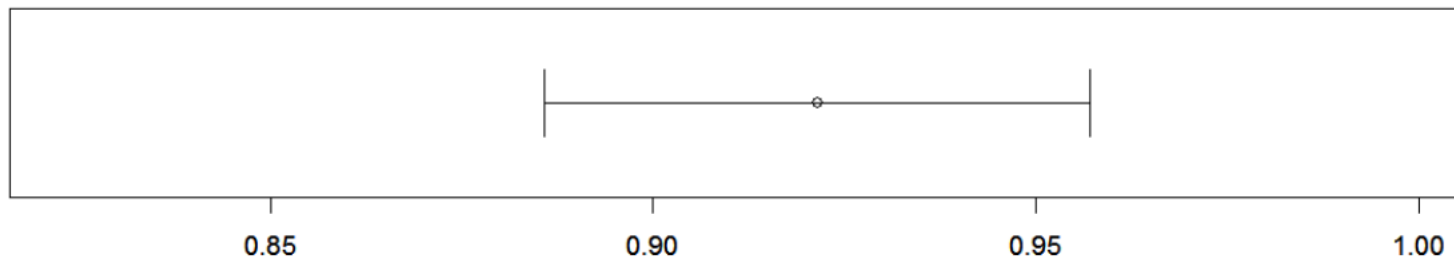
Jednorozměrný graf s rozptylem na osi y

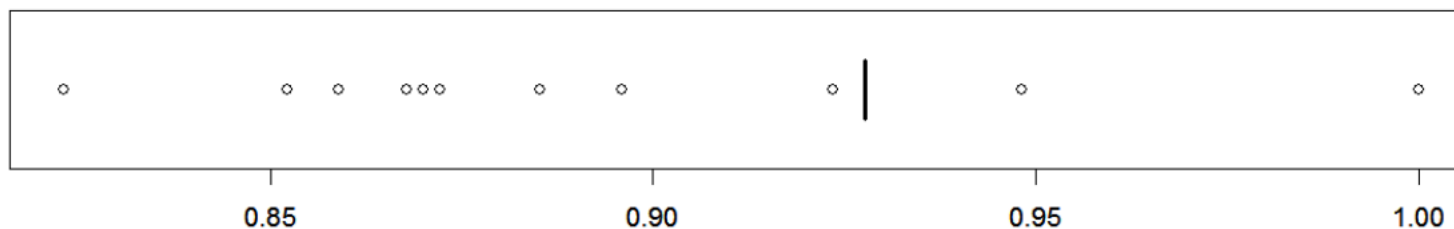
Histogram a hustota

Priemer +/- smerodajná odchýlka

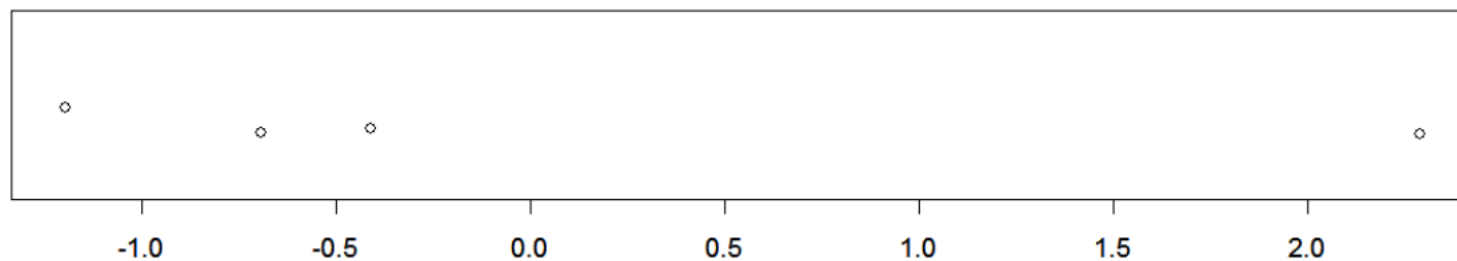

Boxplot

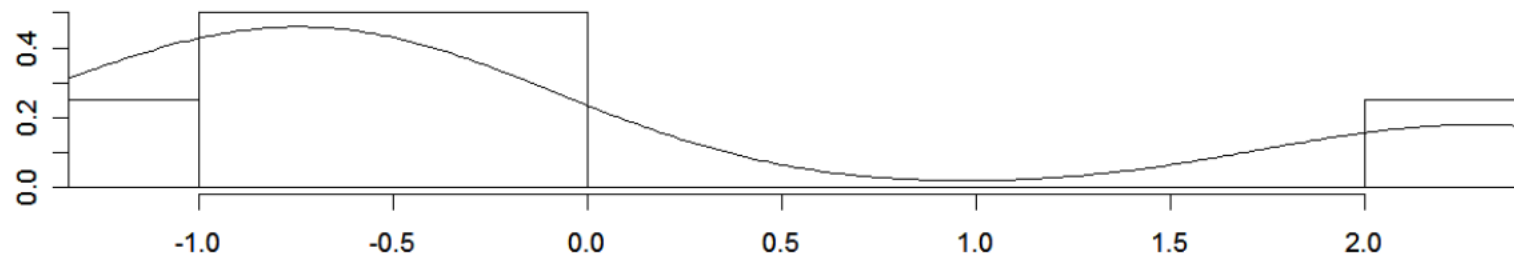

Příklad 4. N=4

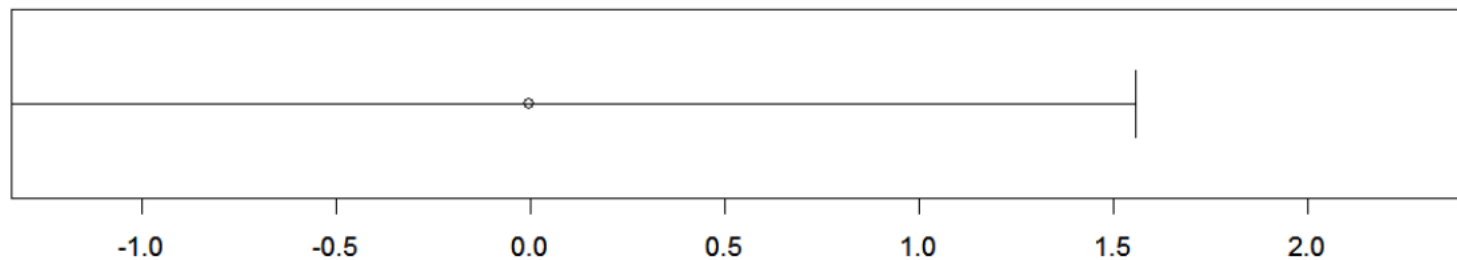
Jednorozměrný
graf s
rozptylem na
osi y

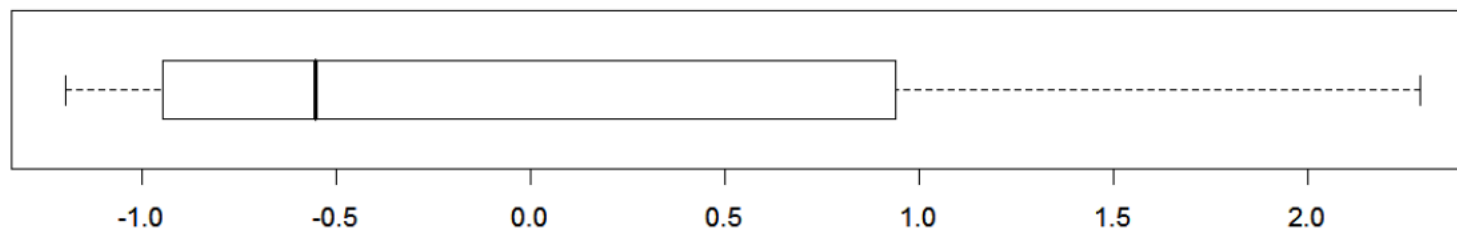
Histogram a
hustota

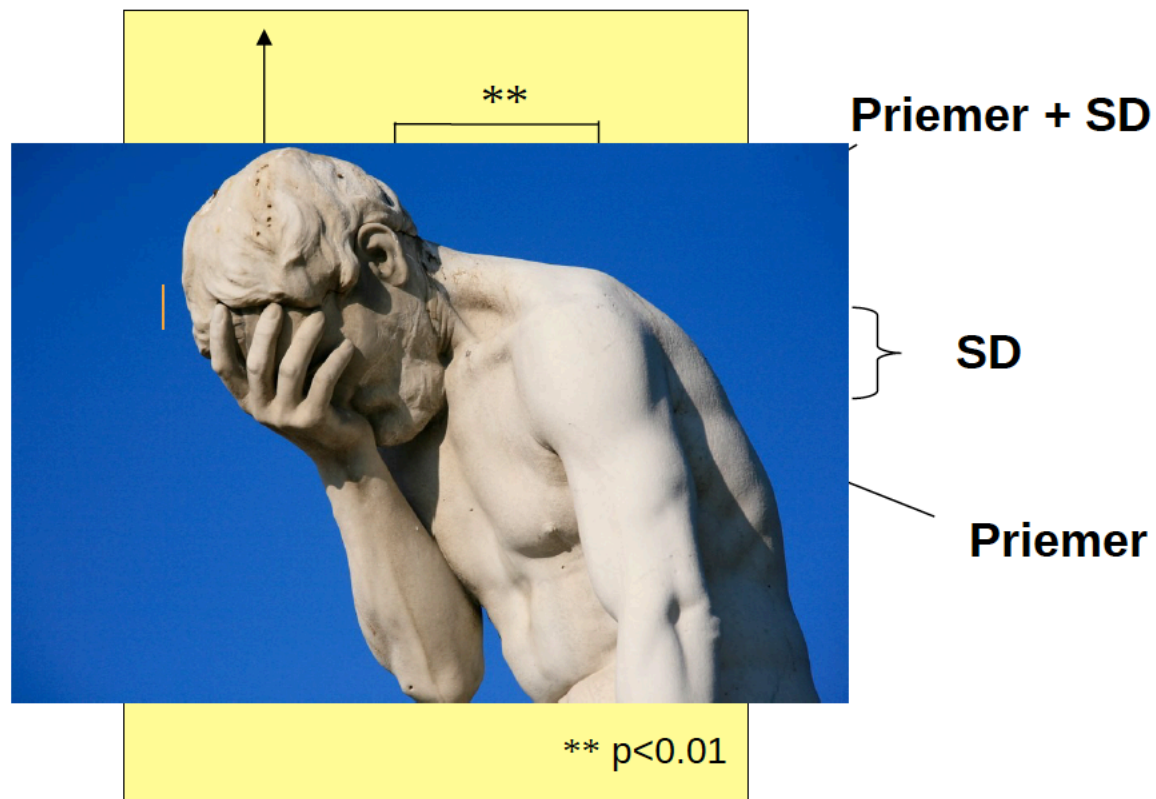
Priemer +/-
smerodajná
odchýlka

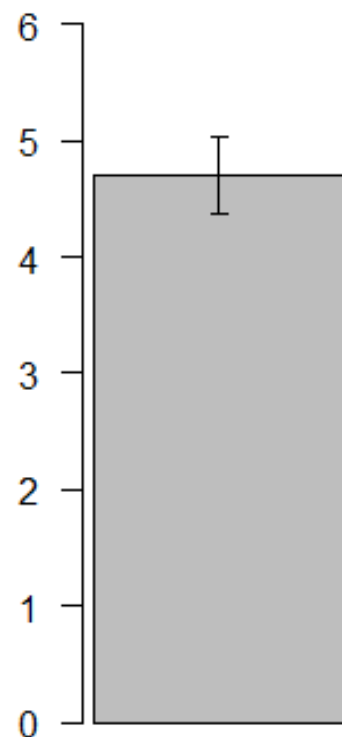
Boxplot

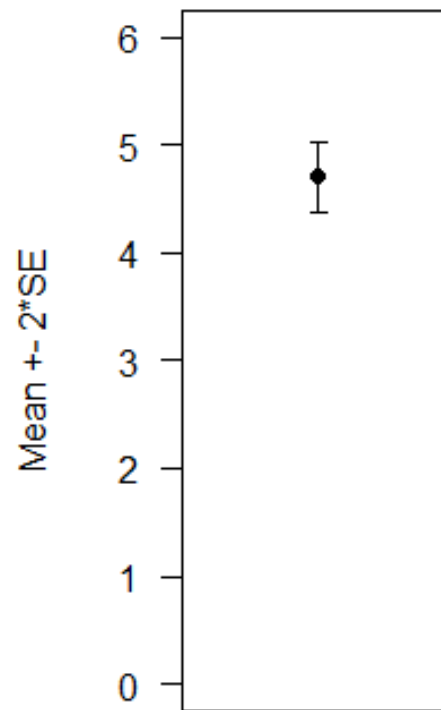
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

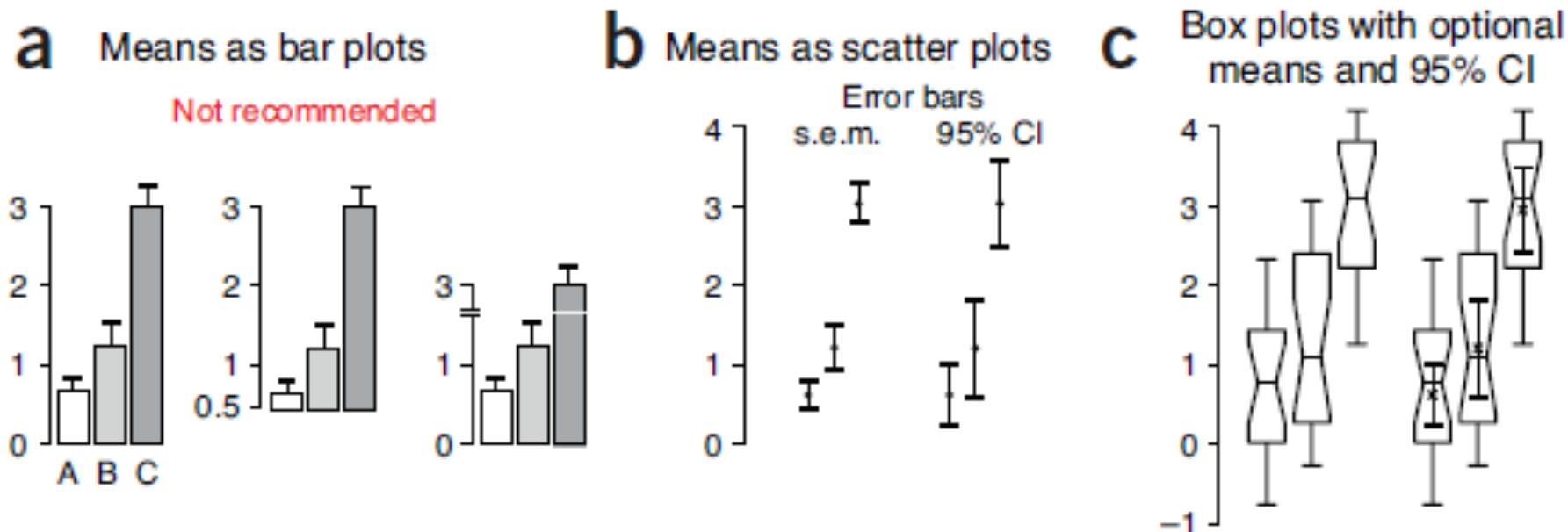
Mají příliš nízký poměr data/atrament

Alternativa bez sloupce

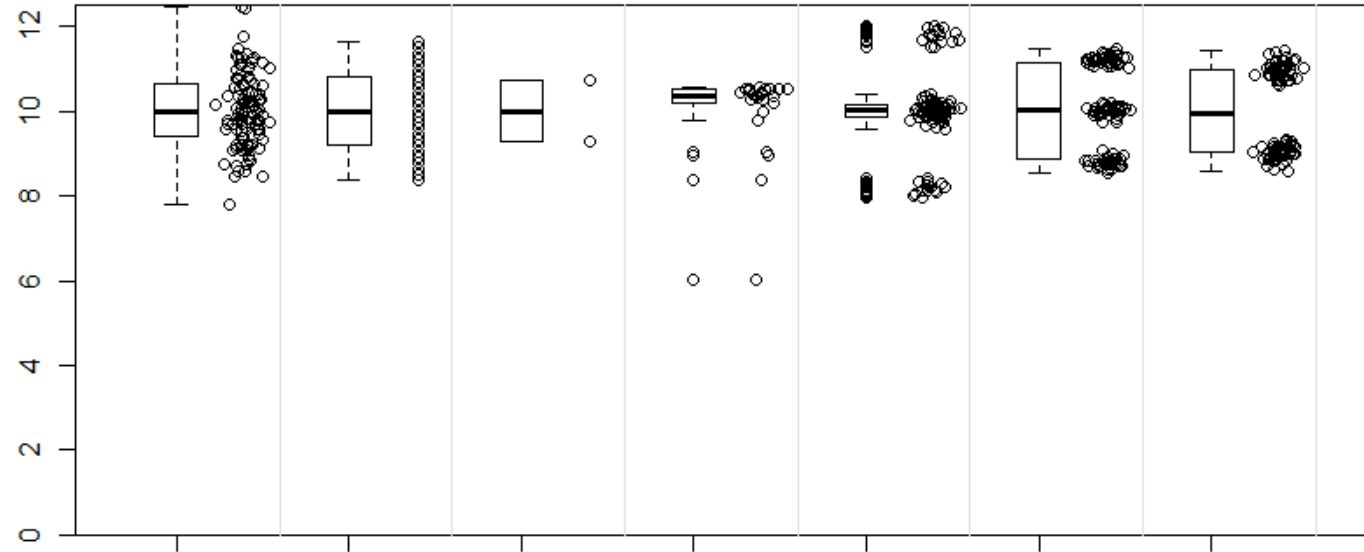
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

Často trpí neduhem – **skreslení škálou**

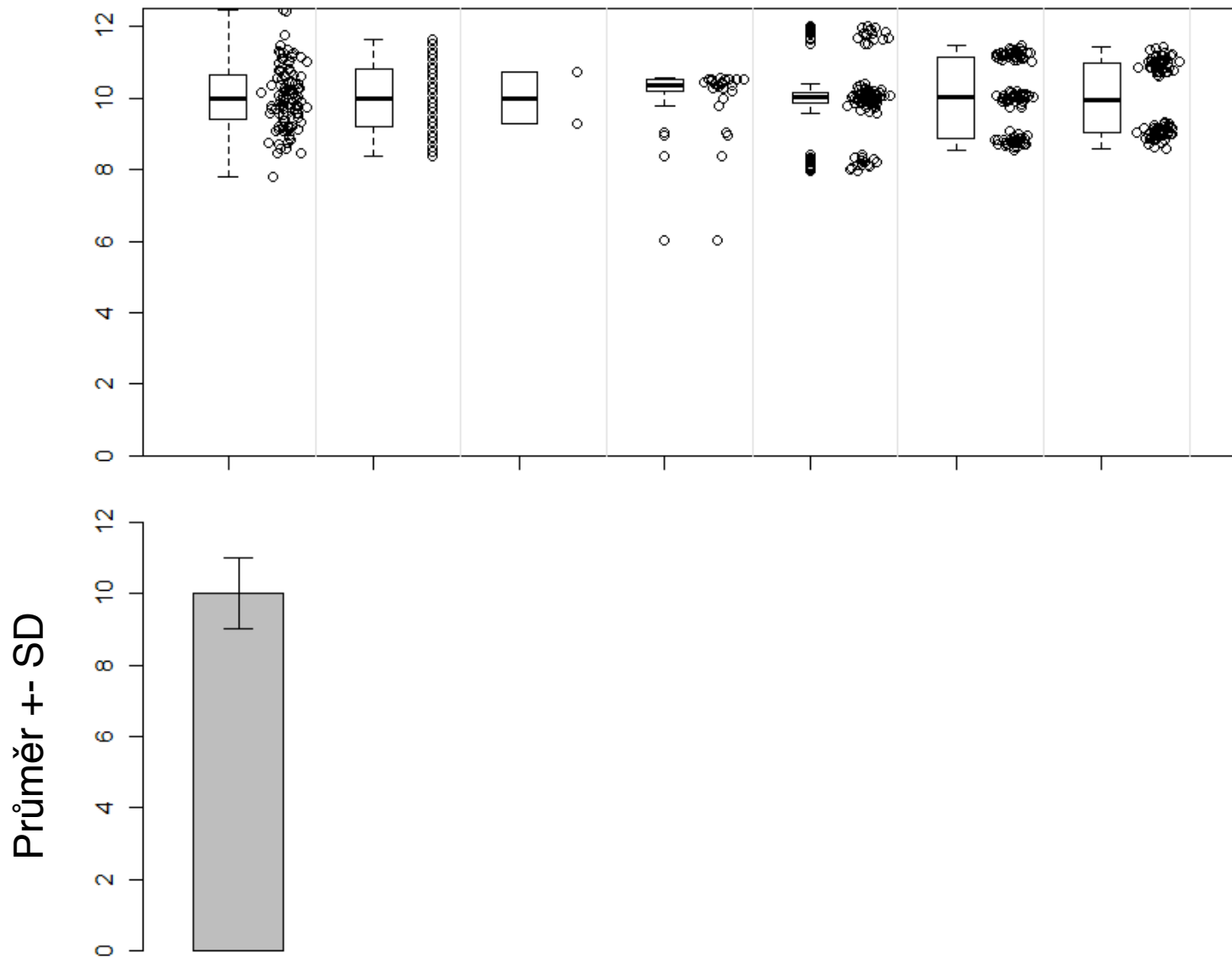

Krzywinski M, Altman N. (2014) Visualizing samples with box plots. Nat Methods. 2014 Feb;11(2):119-20.

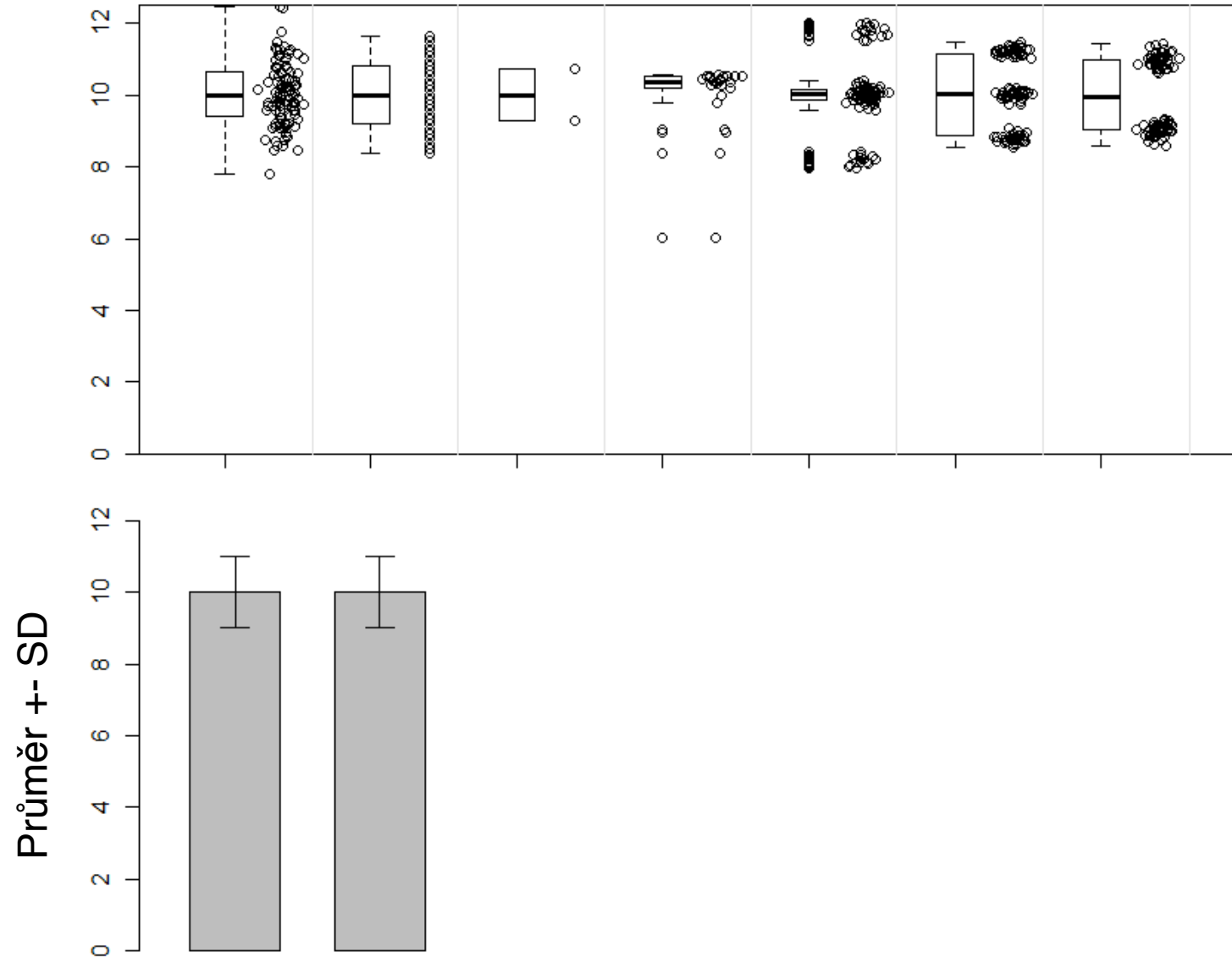
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

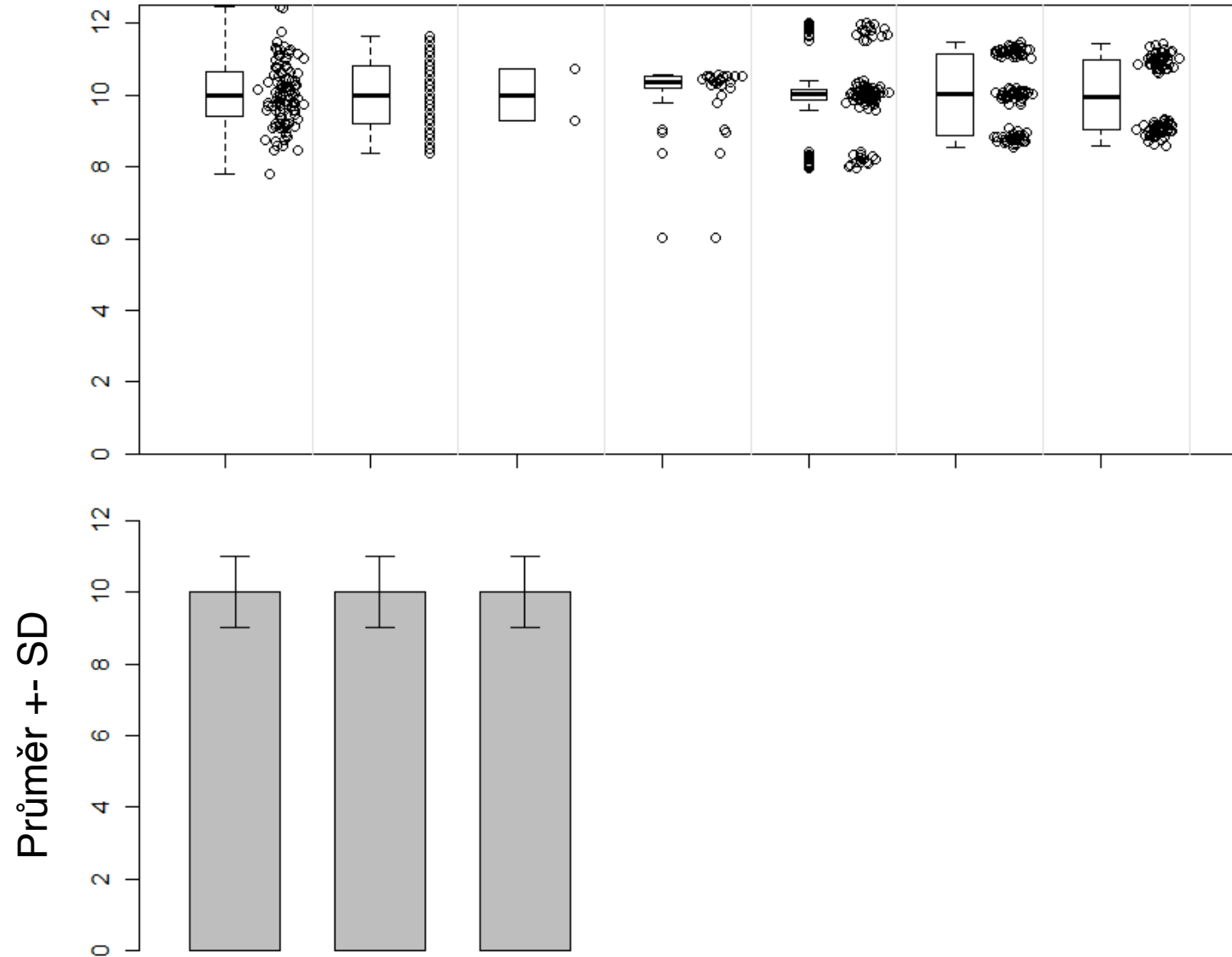
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

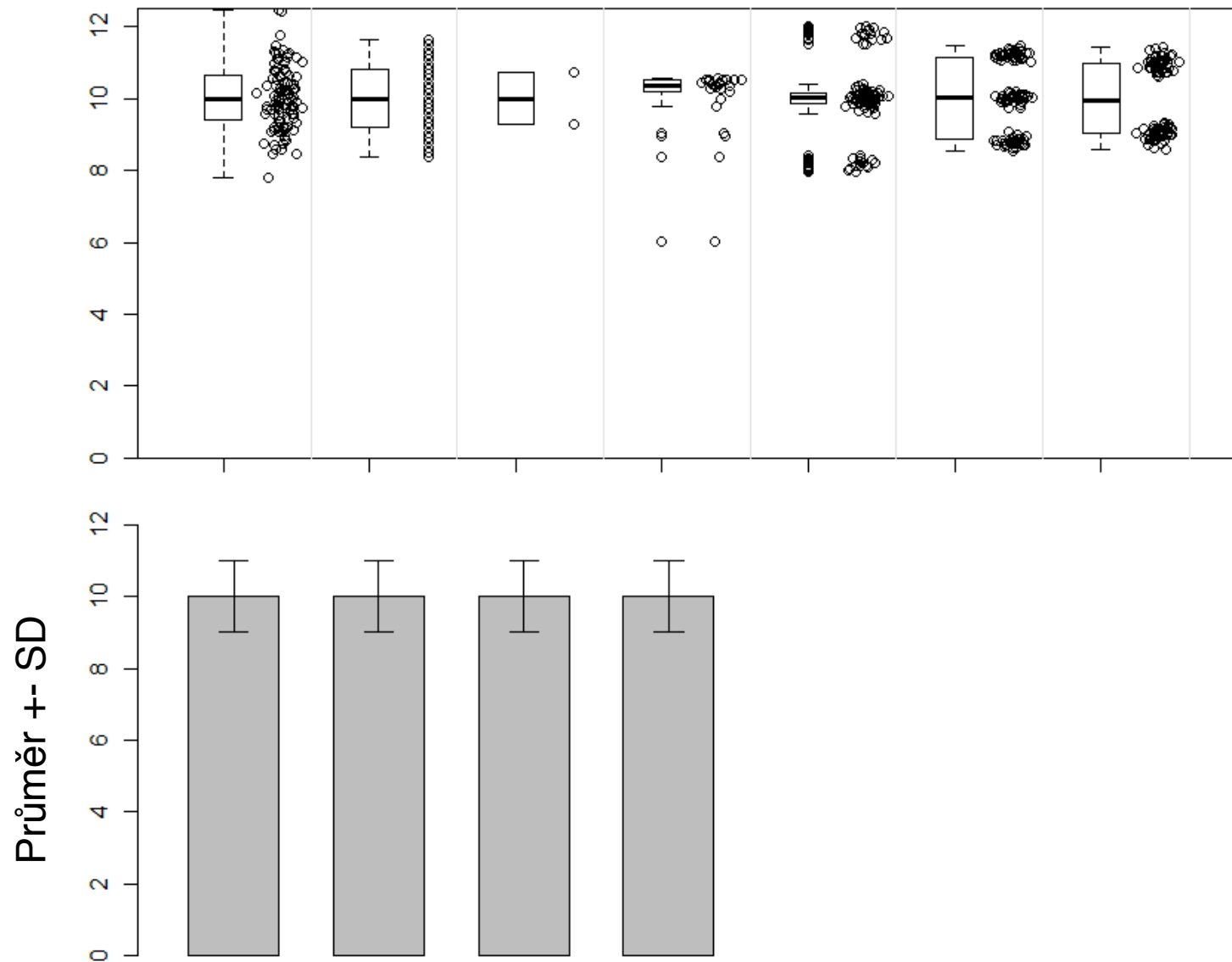
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

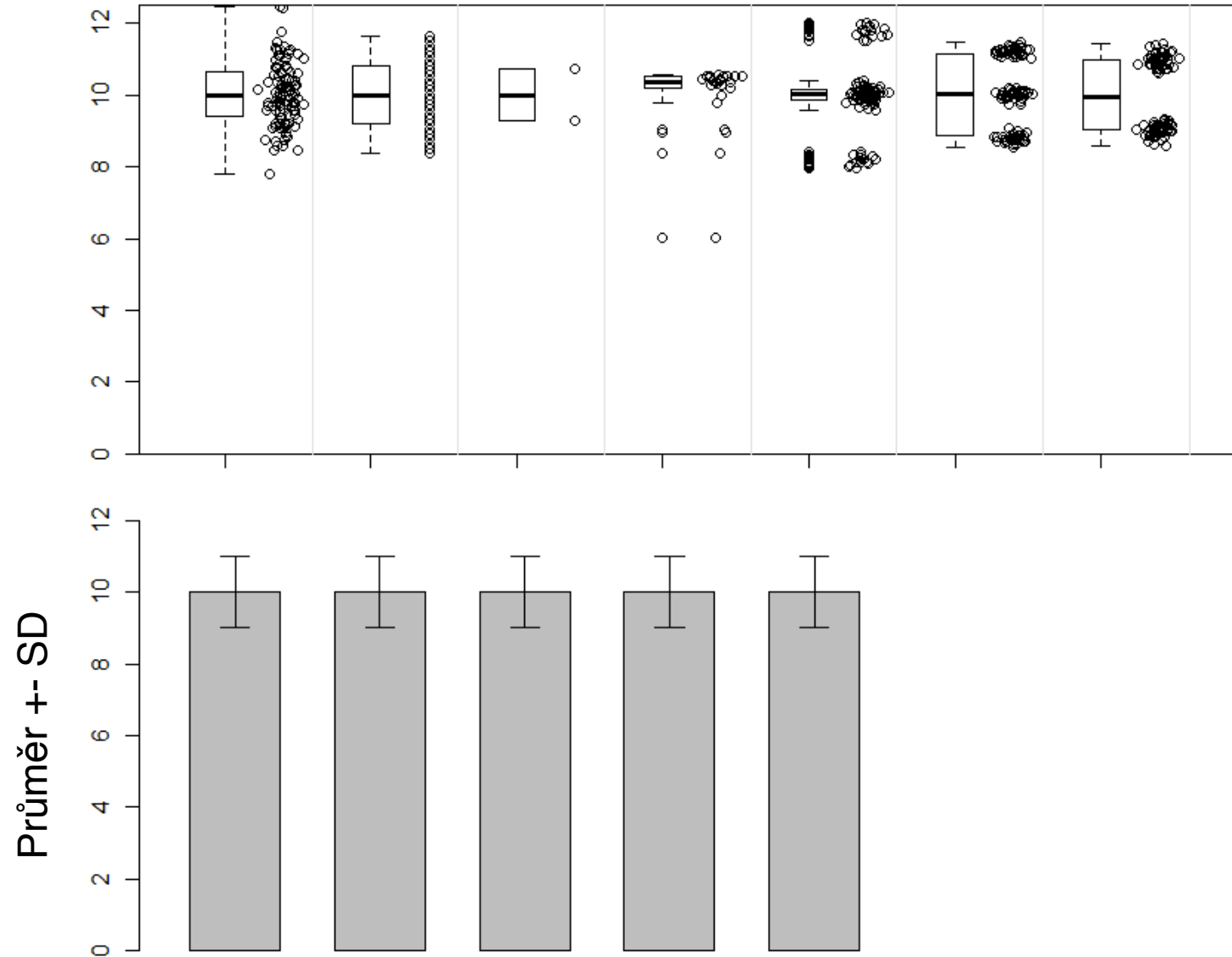
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

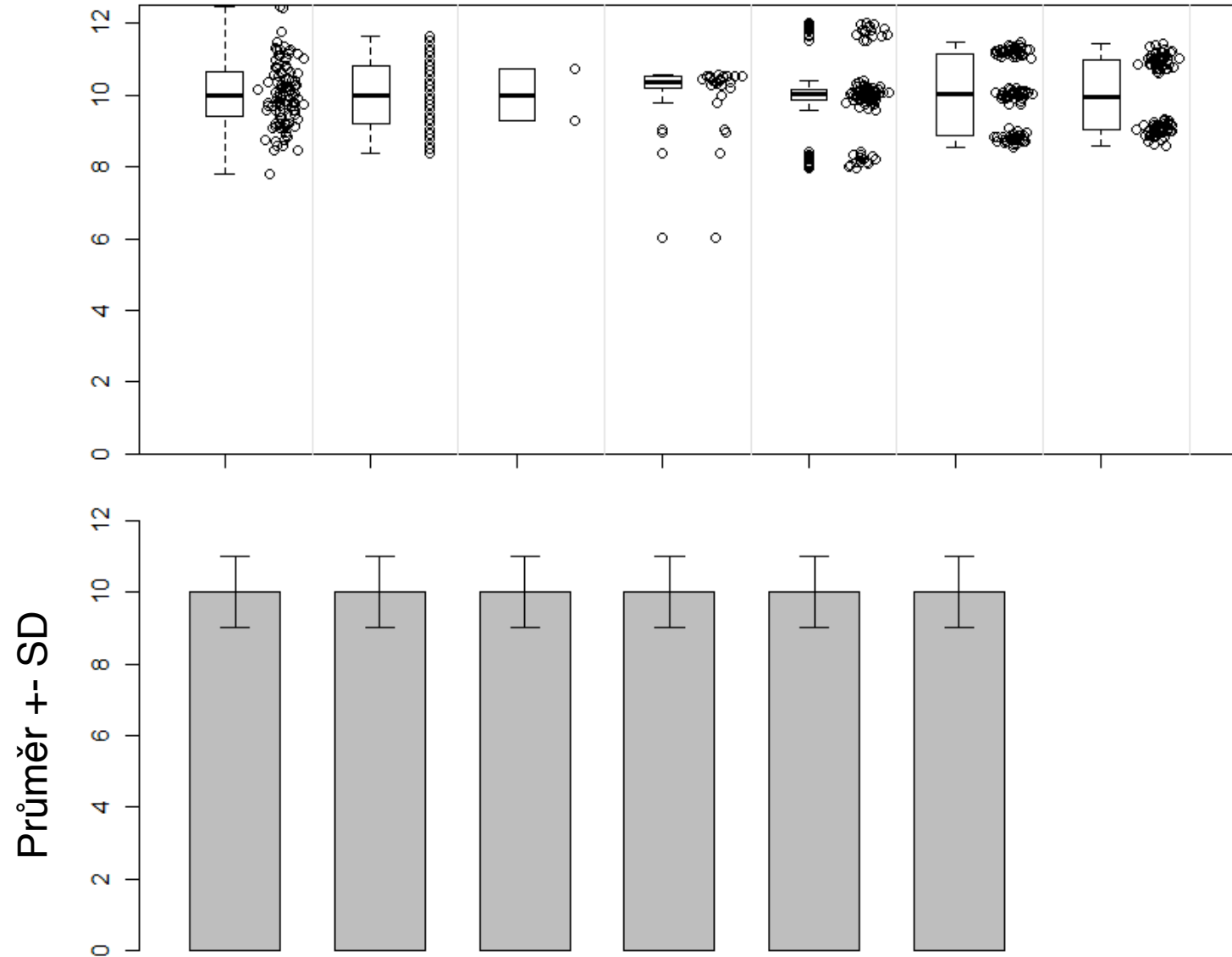
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

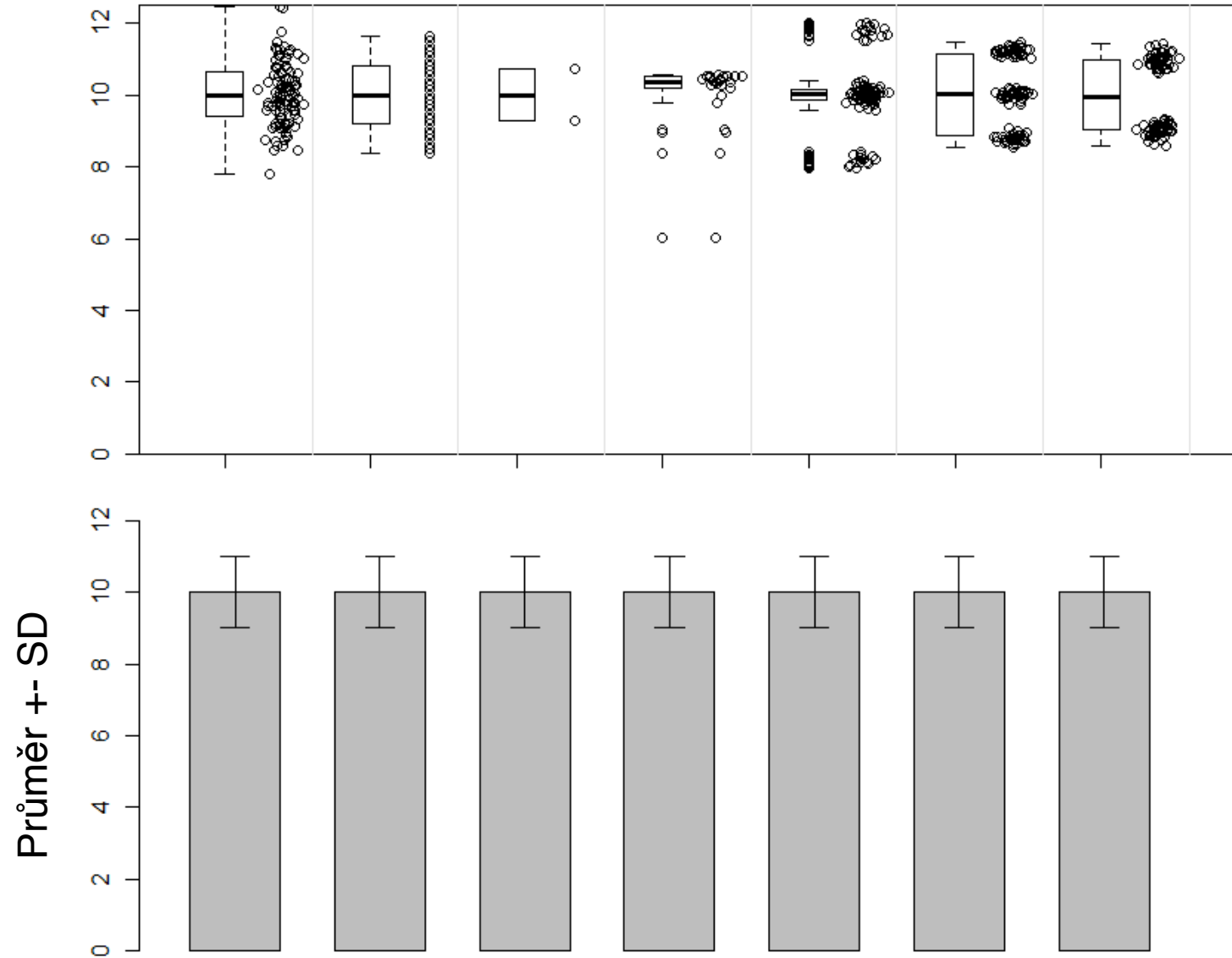
Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

Proč se vyhýbat sloupcovým grafům s chybou

Kdy nejsou vhodné ani krabicové grafy

Když je jen málo bodů na zobrazení, krabicové grafy postrádají význam, jsou degenerované

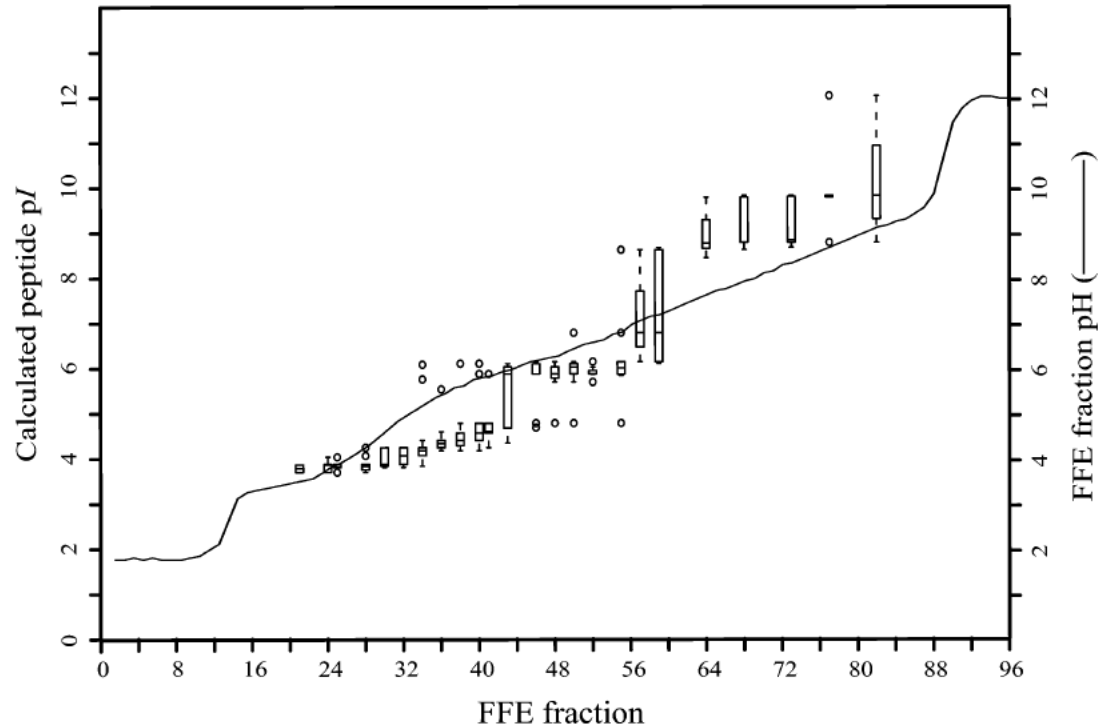
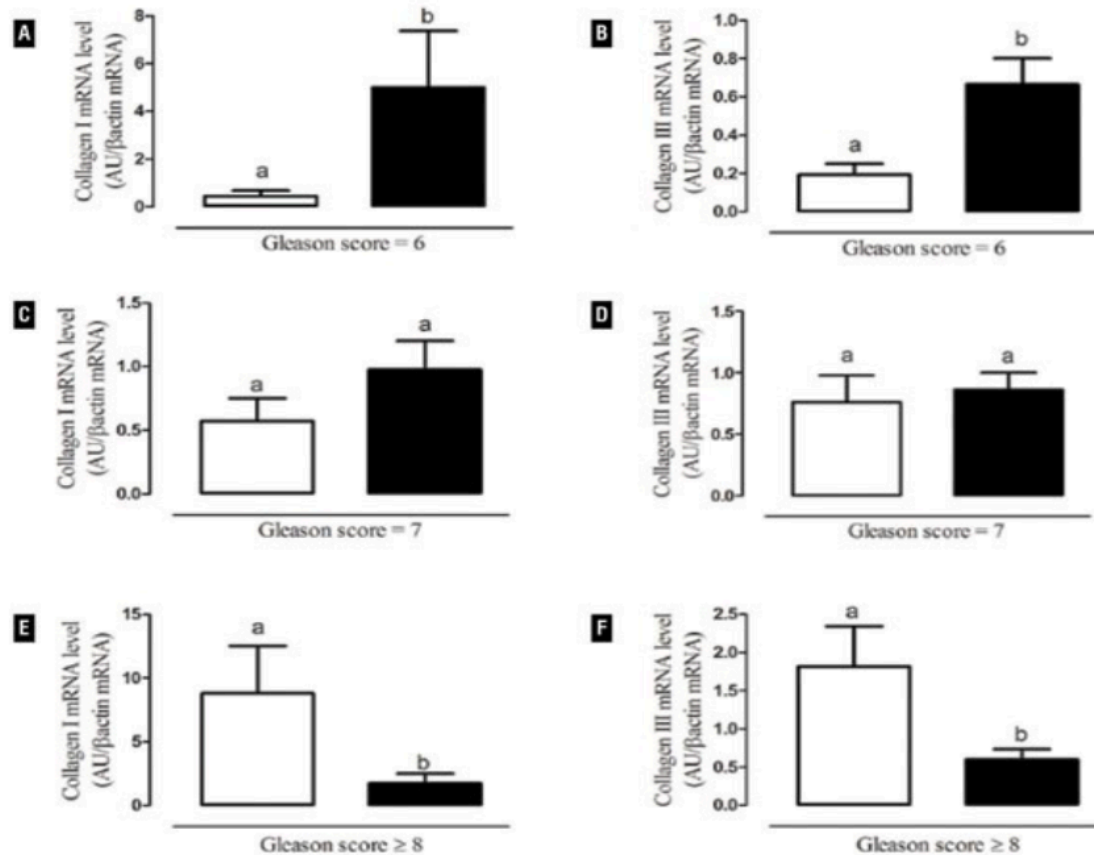

Figure 9. Comparison of theoretical and experimental pI values for tryptic peptides from LIM 1215 cytosolic lysate separated by 2D FFE-IEF (pH 3–10)/RP-HPLC. Box plots were automatically generated using the statistical package R, version 1.5.0 (<http://www.r-project.org>) using the default parameters (i.e., the box represents scores between 25 and 75%, with the median at 50%, outliers are scores > 1.5 times the interquartile range (75–25%) from the box and are indicated by dots (○), whiskers (+ – +) extend to the highest or lowest score not considered to be an outlier).

Nájdite aspoň 3 chyby

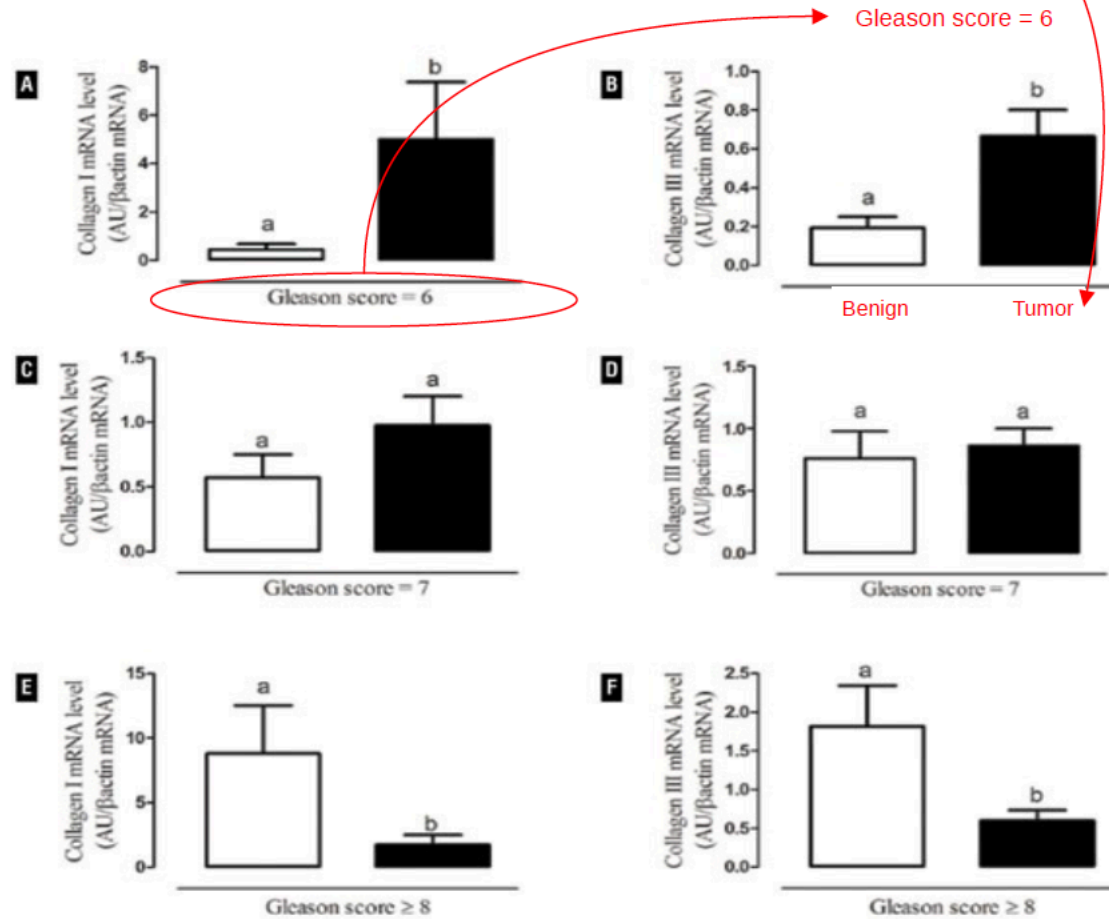
Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score≥8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score≥8. Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

Antonio H. Duarte; Sicilia Colli; Jorge L. Alves-Pereira; Max P. Martins; Francisco J. B. Sampaio; Cristiane F. Ramos. Collagen I and III and metalloproteinase gene and protein expression in prostate cancer in relation to Gleason score. *Int. braz j urol.* vol.38 no.3 Rio de Janeiro May/June 2012

Nájdite 3 chyby

Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score \geq 8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score \geq 8. Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

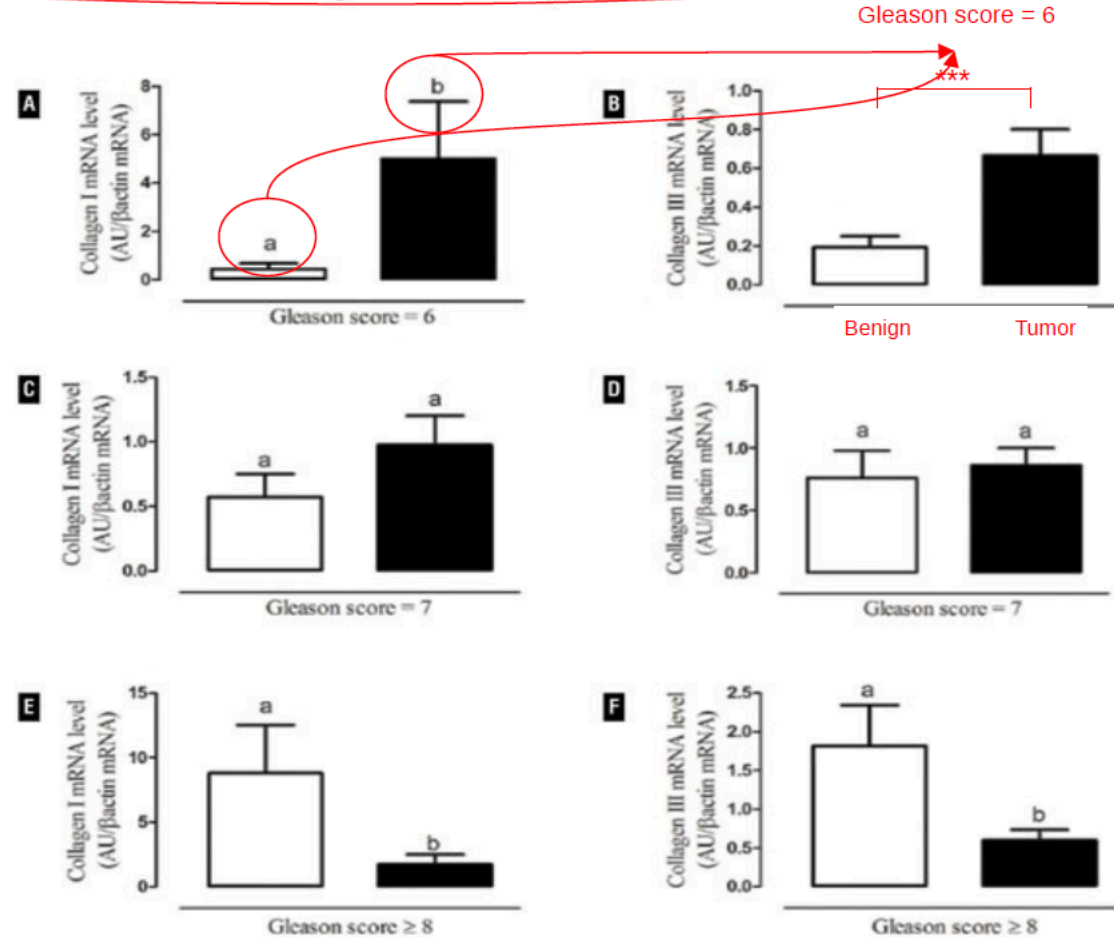

1. Chýbajúci popis kategórií boxplotov na osi x

2. Popis skóre uvedený nesprávne na osi x

2. Nevhodné zobrazenie štatistickej významnosti

Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score \geq 8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score \geq 8. Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

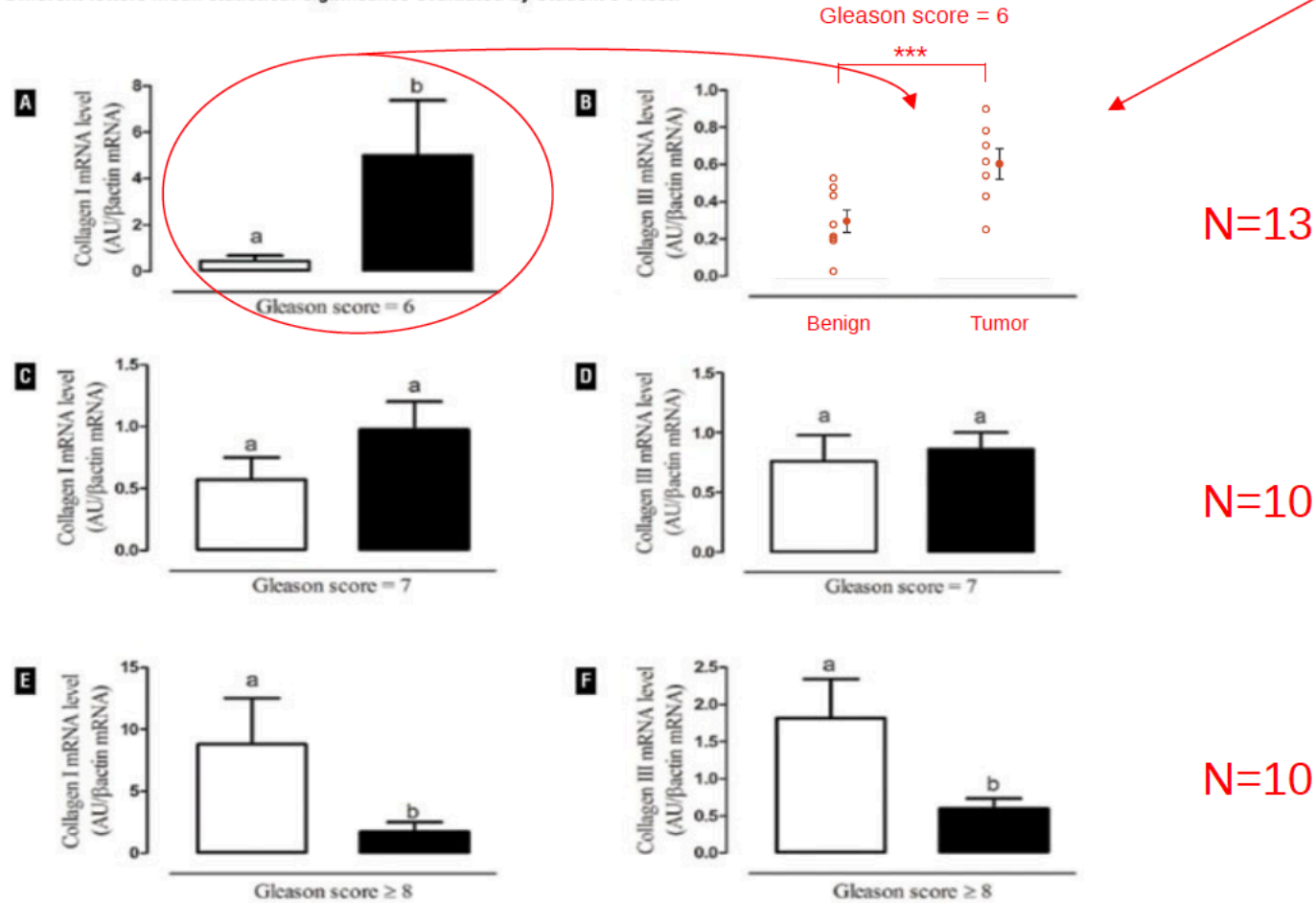

Veľmi neštandardné, navyše písmená a, b vyzerajú ako názvy kategórií/boxplotov

3. Nevhodný graf !

Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score>8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. ~~Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score>8.~~ Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

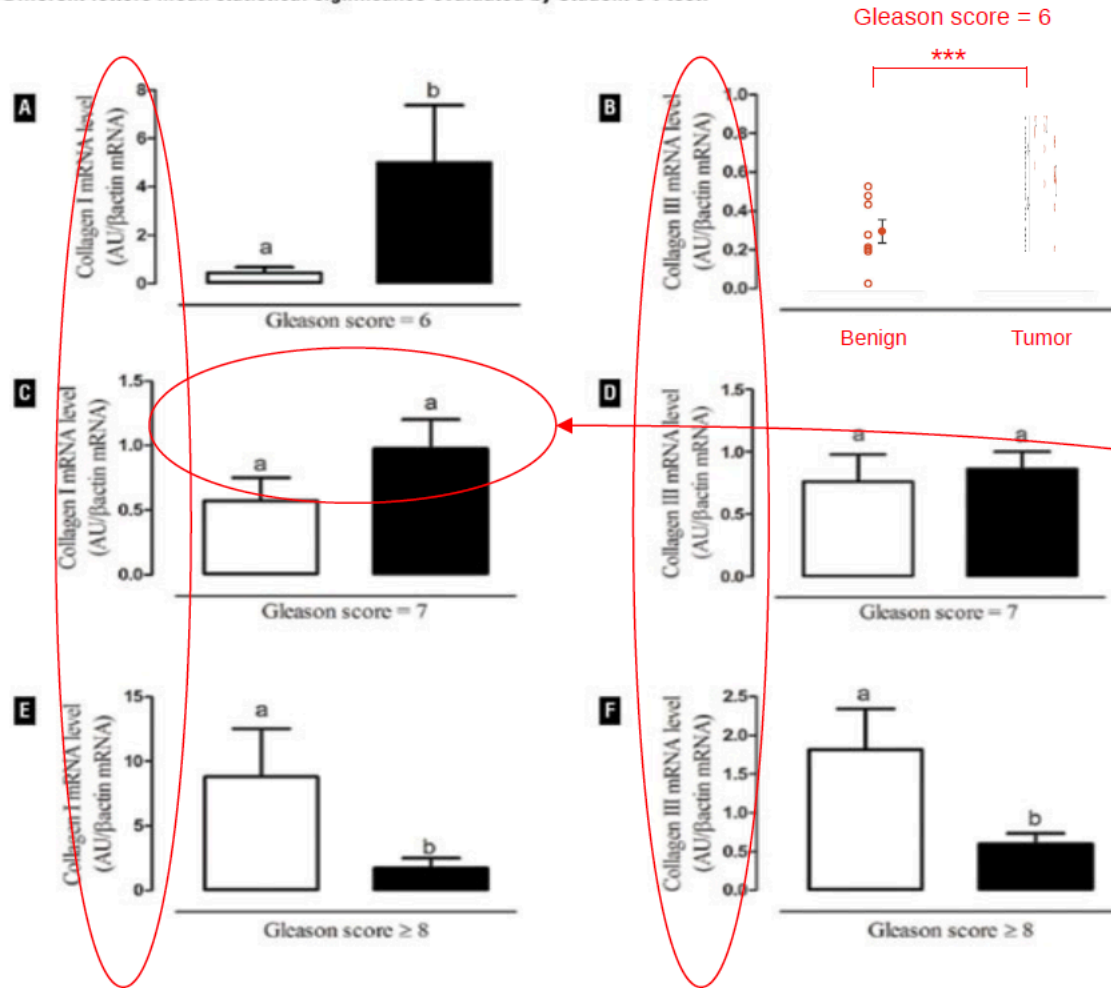
Menej atramentu, viac informácie!

Antonio H. Duarte; Sicilia Colli; Jorge L. Alves-Pereira; Max P. Martins; Francisco J. B. Sampaio; Cristiane F. Ramos. Collagen I and III and metalloproteinase gene and protein expression in prostate cancer in relation to Gleason score. Int. braz j urol. vol.38 no.3 Rio de Janeiro May/June 2012

4. Odlišné škály na osi y

Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score≥8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score≥8. Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

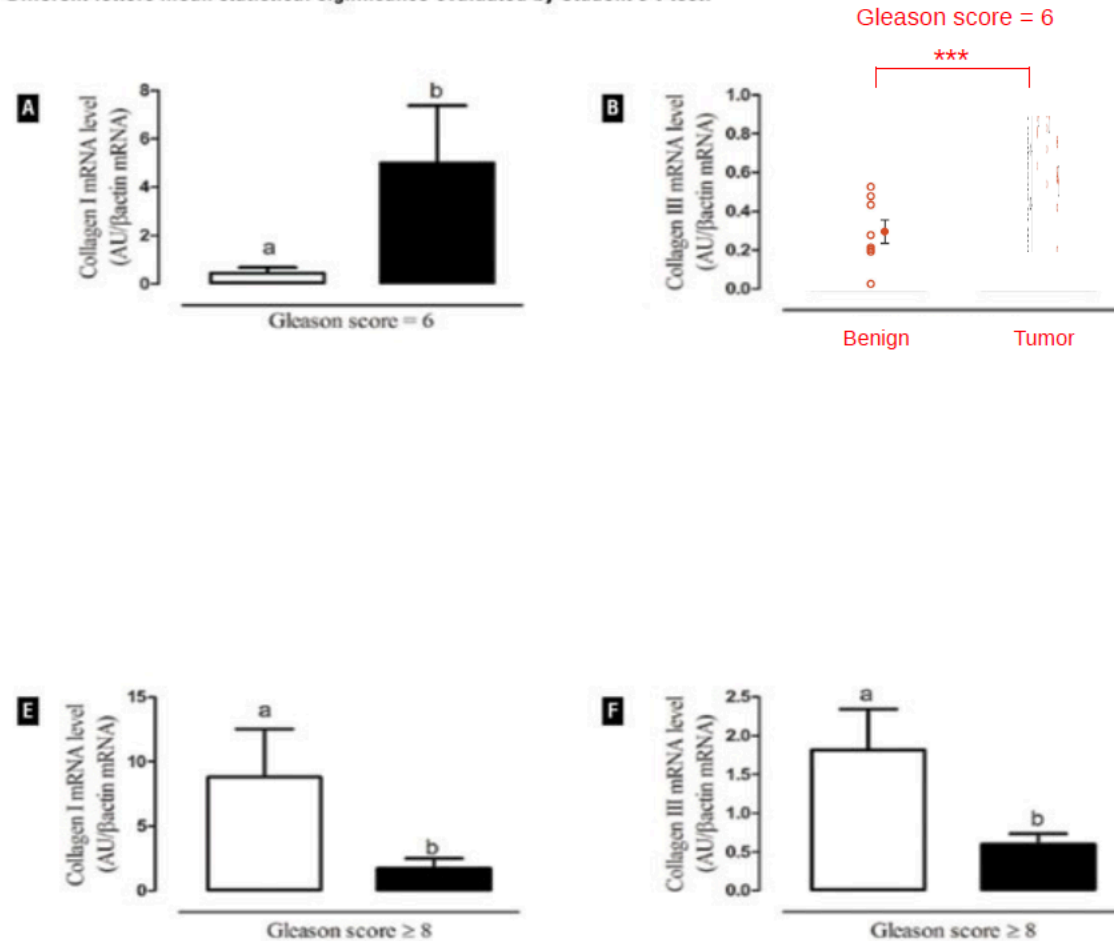

Odlišná škála pôsobí dojemom veľkého rozdielu v expresii!

Nemožnosť priameho porovnania medzi grafmi

5. Redundantné grafy C a D

Figure 2 - Gene expression of collagen I and III in the benign (white bar) and tumor (black bar) areas of prostate of Gleason score=6 (A,B), Gleason score=7 (C,D) and Gleason score≥8 (E,F). β actin was used as an internal control. Data are represented as means \pm SEM. Sample numbers were 13 for Gleason score=6; 10 for Gleason score=7 and 10 for Gleason score≥8. Different letters mean statistical significance evaluated by Student's-t-test.

Nevýznamný
výsledok netreba
zobrazovať, prípadne
dať do supplemental

Další čtení

- <https://eagereyes.org>
 - http://www.biostat.wisc.edu/~kbroman/topten_worstgraphs/mykland_disc.html
 - http://www.exercisebiology.com/index.php/site/articles/how_graphs_can_fool_you/
 - <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/learn-more/chart-dos-and-donts#toc-2>
 - <http://www.radford.edu/jkell/statsgraphs.pdf>
 - <http://www.stat.auckland.ac.nz/~ihaka/120/Lectures/lecture03.pdf>
 - <http://people.stat.sfu.ca/~cschwarz/Stat650/Notes/PDF/ChapterBadgraphs.pdf>
 - <http://www.datavis.ca/gallery/index.php>
 - <http://www.doc.govt.nz/documents/science-and-technical/docts32.pdf>
 - <http://www.edwardtufte.com/tufte/>
-
- Geoff Cumming, Fiona Fidler, David L. Vaux (2007). Error bars in experimental biology. JCB Hom. 177 (1): 7e